

# Tanssi

ja minne voisin sen kanssa mennä?

ARTTU HALMETOJA



**TIIVISTELMÄ****PÄIVÄYS: 21.4.2023**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                          |                                                                                                        |                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| <b>TEKIJÄ</b><br>Arttu Halmetoja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                          | <b>KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA</b><br>Tanssijantaiteen maisteriohjelma                               |                                                                          |
| <b>KIRJALLISEN OSION NIMI</b><br>Tanssi: ja minne voisin sen kanssa mennä?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                          | <b>KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET)</b><br>47 s.                                             |                                                                          |
| <b>TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI</b><br><i>KONSERTTI.</i> Tanssi ja konsepti: Arttu Halmetoja, valosuunnittelu ja konsepti: Lauri Hietala, äänisuunnittelu: Lauri Kallio, pukusuunnittelu: Kasia Gorniak. Ensi-ilta: 31.1.2023, Teatterikorkeakoulu.<br>Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa <input checked="" type="checkbox"/><br>Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu) <input type="checkbox"/><br>Taiteellisesta osiosta ei ole tallennetta <input type="checkbox"/>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                          |                                                                                                        |                                                                          |
| Kirjallisen osion/tutkielman saa julkaista avoimessa tietoverkossa.<br>Lupa on ajallisesti rajoittamaton.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Kyllä <input checked="" type="checkbox"/><br>Ei <input type="checkbox"/> | Opinnäytteen tiivistelmän saa julkaista avoimessa tietoverkossa.<br>Lupa on ajallisesti rajoittamaton. | Kyllä <input checked="" type="checkbox"/><br>Ei <input type="checkbox"/> |
| <p>Opinnäytteeni kirjallisessa osiossa tarkastelen taiteellisen työskentelyni sekä ajatteluni muutoksia Teatterikorkeakoulun tanssijantaiteen maisteriohjelman opintojeni aikana ja avaamatuksiani siitä, mitä haluan tanssillani ja taiteellani tehdä tulevaisuudessa. Kerron konkreettisesti tanssistani ja taiteellisesta työskentelystäni opintoihimme kuuluneiden taiteellisten projektien kautta ja avaamatuksia niiden taustalla. Pohdin kontekstisidonnaisuutta taiteellisen työskentelyn muotona ja suhdettani siihen väylänä tanssille olla olemassa.</p> <p>Olen jakanut opinnäytteeni kirjallisen osion kolmeen lukuun, joista ensimmäisessä pureudun tutkimiini tanssiharjoitteisiin sekä teokselliseen ajatteluuni ja taiteelliseen työskentelyyn. Kuvaan harjoitteiden ja koreografisen ajatteluni kehittymistä ja muotoutumista tanssijan koulutus- ja kokemustaustastani käsin. Avaan ajatusmaailmaa harjoitteideni ympärillä ja kuvaan niiden konkreettista rakentumista esimerkkien kautta. Perehdytän lukijan tutkimani harjoitteeseen, jossa tutkin somaattisesti ruumiillisia resonansseja ja niiden käyttämistä impulsseina hetkessä muodostuvassa tanssissani. Avaan myös taiteellisen työskentelyni sivutuotteena syntyneitä harjoitteita <i>ilmatanssi</i>, jossa vien ilmakitaran soiton logiikan tanssin kontekstiin. Kerron tanssiteoksellisen ajatteluni käännekohtista ja niiden aiheuttamista muutoksista taiteellisten valintojen tekemiseen teoksia valmistaessa. Pohdin eri harjoitteiden olemista ominaan ja samanaikaisesti sekä intuition ja järjellisuuden rooleja taiteellisessa ajattelussani. Tarkastelen koreografi Laura Jantusen teosta <i>Ambeo</i> (8.12.2022.) ja reflektoin miten sen nähtyäni ajatukseni ja asenteeni alkoivat muuttumaan suhteessa intuition ja henkilökohtaisiin mieltymyksiini tanssitaideita tehdessä. Pohdin tästä aiheutunutta vapautumisen kokemusta tanssiteoksien järjellisuuden painolastista ja kuinka sen myötä lähdim taiteellista opinnäytettäni (<i>KONSERTTI</i> 31.1.2023.) tehdessäni tutkimaan irrationalisempaa ja intuitiivisempaa tapaa työskennellä ja tehdä taiteellisia valintoja. Avaan kokemuksiani ryhmätyöskentelystä taiteellisissa prosesseissa ja kerron minkälaisia työkaluja olen havainnut niissä tarvittavan. Palaan luvussa myös koronapandemiaan ja sen yllättäviin vaikutuksiin koskien taiteellisen työskentelyni rakentumista ja kiinnostuksen kohteitteni muotoutumista.</p> <p>Toisessa luvussa tarkastelen suhdettani esitystaideinstituutioiden ja -tilojen ulkopuolella tapahtuvaan kontekstisidonnaiseen tanssiin ja taiteeseen. Avaan lukijalle paikkasidonnaisuuden käsitettä ja suhdettani siihen, sekä mitä ajattelen kontekstisidonnaisuudesta taiteen yhteydessä. Pohdin taiteen ja sen kontekstin symbioottista ja keskinäisvaikuttavaa yhteiseloja ja teen erotteluita eri tavoista lähestyä ja tehdä kontekstisidonnaista tanssitaideita. Kerron miten näen tällä hetkellä kontekstisidonnaisen tekemisen mielekkäänä tapana työskennellä sekä paikkana ja väylänä tanssilleni olla olemassa maailmassa.</p> <p>Lopussa kerään pohdintani yhteen ja käänän katseeni kohti tulevaa. Esittelen myös kehittälemäni termin <i>teknoholobiontti</i> ja miten olen sen äärelle päätenyt. Pohdin miten jatkaa tästä eteenpäin ja minne mennä tanssini kanssa.</p> |                                                                          |                                                                                                        |                                                                          |
| <b>ASIASANAT</b><br>tanssi, tanssitaide, tanssijantaide, kontekstisidonnaisuus, paikkasidonnaisuus, teknoholobiontti, ilmatanssi, rinnastus, somatiikka                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                          |                                                                                                        |                                                                          |

# SISÄLLYSLUETTELO

---

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| JOHDANTO                                                 | 4  |
| 1. TANSSIN HARJOITTAMINEN JA ESILLEPANO                  | 6  |
| 1.1. <i>Harjoite – Salliminen, kuuntelu ja tanssi</i>    | 6  |
| 1.1.1. <i>Soolodemo</i>                                  | 7  |
| 1.1.2. <i>Ryhmädemo</i>                                  | 13 |
| 1.1.3. <i>Taiteellinen opinnäyte</i>                     | 15 |
| 1.2. <i>Rinnakkaisuus – samaan aikaan omina itsenään</i> | 20 |
| 1.2.1. <i>Soolodemo</i>                                  | 20 |
| 1.2.2. <i>Ryhmädemo</i>                                  | 23 |
| 1.2.3. <i>Taiteellinen opinnäyte</i>                     | 28 |

---

|                                                 |    |
|-------------------------------------------------|----|
| 2. TANSSI – TEKO ITSESSÄÄN                      | 37 |
| 2.1. <i>Pohdintaa kontekstisidonnaisuudesta</i> | 37 |

---

|            |    |
|------------|----|
| 3. LOPUKSI | 43 |
| LÄHTEET    | 45 |

## JOHDANTO

Tässä opinnäytteeni kirjallisessa osiossa tarkastelen taiteellisen työskentelyni sekä ajatteluni muutoksia Teatterikorkeakoulun tanssijantaiteen maisteriohjelman opintojeni aikana ja avaan ajatuksiani siitä, mitä haluan tanssillani ja taiteellani tehdä tulevaisuudessa. Olen jakanut kirjallisen opinnäytteeni kolmeen lukuun, joista ensimmäisessä pureudun tutkimiini tanssiharjoitteisiin sekä taiteelliseen ajatteluuni ja työskentelyyni opintoihini kuuluneiden taiteellisten projektieni yhteydessä. Toisessa luvussa avaan ajatuksiani suhteessa esitystaidetilojen ulkopuolella tapahtuvaan tanssiin ja kontekstisidonnaiseen taiteeseen ja miten näen ne väylänä omalle tanssilleni olla maailmassa. Lopussa kerään pohdintani yhteen ja käännän katseeni kohti tulevaa.

Avaan kokemuksiani ryhmätyöskentelystä taiteellisissa prosesseissa ja kerron minkälaisia työkaluja olen havainnut niissä tarvittavan. Palaan tekstissäni myös koronapandemiaan ja sen yllättäviin vaikutuksiin koskien taiteellisen työskentelyni rakentumista ja kiinnostuksen kohteitteni muotoutumista. Tarkastelen koreografi Laura Jantusen teosta *Ambeo* (8.12.2022.), jonka näin Teatterikorkeakoulussa viimeisenä opiskeluvuoteni ja reflektoin miten sen nähtyäni ajatukseni ja asenteeni alkoivat muuttumaan suhteessa intuitioon ja henkilökohtaisiin mieltymyksiini tanssiteidetta tehdessä. Pohdin tämän aiheuttamaa vapautumisen kokemustani tanssiteoksieni järjellisyys ja painolastista ja kuinka taiteellista opinnäytettä tehdessäni lähdin sen myötä siirtymään irrationaalisempaan ja intuitiivisempaan tapaan työskennellä ja tehdä taiteellisia valintoja.

Tällä hetkellä pystyn yksinkertaistaen erottelemaan tanssitaiteestani kolme osa-aluetta, joissa minua kiinnostavat tietyt asiat. Nämä osat menevät limittäin monilta osin eivätkä aina ilmene selkeinä omina jakoinaan. Voisi myös argumentoida, ettei niitä pysty tai ole edes mielekäästi erottaa toisistaan. Halusin kuitenkin yrittää selkeyttää ja kiteyttää lukijalle opiskeluprosessin kautta muotoutuneita kiinnostuksen kohteitani tanssin ja taiteen parissa mahdollisimman selkeästi:

- 1) tanssiharjoitteellisesti olen kiinnostunut improvisatorisesta, somaattisesta, hetkessä tapahtuvasta ruumiillistanssillisten resonanssien sekä halujen kuuntelemisesta ja niistä inspiroitumisesta
- 2) koreografisesti ja taiteellisten ulostulojen kontekstissa minua kiinnostaa toisistaan irrallisten asioiden rinnastaminen eli niiden esillepano ja esittäminen ominaan ja samanaikaisesti
- 3) tanssin mahdollisuudet esitystaideinstituutioiden ja -tilojen ulkopuolella kontekstisidonnaisessa taiteessa ja sen tuottamat merkitysten ja reaktioiden muutokset sekä taiteen ja sen kontekstin jatkuva ja lakkaamaton keskinäisvaikuttuminen.

Opinnäytteeni seuraavissa luvuissa avaan näitä teemoja tarkemmin lukijalle ja kerron niiden linkittymisestä opintoihini. Käytän esimerkkeinä opintoihimme kuuluneita taiteellisia projekteja, joita olivat ensimmäisen vuoden soolodemo, koreografiopiskelijoiden kanssa tehty pienryhmädemo ja toisena vuonna tapahtunut taiteellinen opinnäyte sekä yhtä tanssijantaiteen maisteriohjelmaan hakiessani valmistamaani hakutehtävää.

# 1. TANSSIN HARJOITTAMINEN JA ESILLEPANO

Tässä luvussa avaan taiteellista ajatteluani ja työskentelyäni tanssiharjoitteeni ja teosteni ympärillä. Kerron lukijalle kiinnostuksen kohteistani sekä siitä, miten olen päätenyt niihin. Kuvaan matkaani tanssijantaiteen opintojen parissa ja sitä miten ne ovat olleet osaltaan vaikuttamassa taiteilijuuteeni. Kirjoitan mitä asioita ja kysymyksiä tutkin tanssiharjoitteissani sekä minkälaiset roolit niillä oli osina ja lähtökohtina teoksissani. Avaan esimerkkien kautta millä tavoin työskentelin sekä reflektoin näitä prosesseja tästä hetkestä katsoen. Aloitan kertomalla ensimmäisen vuoden sooloteoksestani, miten tanssini vielä haki paikkaansa siinä ja miten siinä lopulta käyttämäni tanssiharjoitteet ovat vaikuttaneet suuresti sen jälkeiseen työskentelyyni maisteriopintojeni loppuajana. Tämän jälkeen siirryn ensimmäisen vuoden kevään kollektiiviseen prosessiin, jossa työskentelimme vapaamuotoisesti pienryhmissä yhdessä koreografiopiskelijoiden kanssa. Päädyimme kollektiivisen ryhmätyöskentelyn kysymysten äärelle sekä löytämään ja käyttämään rinnastusta demossa käänteentekevästä työkaluna. Lopuksi tarkastelen taiteellisesta opinnäytettäni, semi-kollektiivista työskentelyä sen parissa sekä millaisiksi tanssiin liittyvät kiinnostuksen kohteeni muodostuivat ja millaiseksi opinnäytteessäni käyttämäni tanssiharjoite erinäisten vaiheiden jälkeen rakentui. Avaan myös opinnäyteprosessin aikana kehittämiäni harjoitetta nimeltä *ilmatanssi*, jossa tutkin ilmakitaran soittoa esiintymisharjoitteena ja ilmakitaran soiton logiikan tuomista tanssin kontekstiin.

## 1.1. Harjoite – Salliminen, kuuntelu ja tanssi

Olen jakanut tämän osan alaotsikoihin: soolodemo, ryhmädemo ja taiteellinen opinnäyte. Kerron niissä tanssiharjoitteideni muutoksista ja kehityksestä maisteriopintoihimme kuuluneiden taiteellisten prosessien sekä parin muun opintoihimme kuuluneen kurssin kautta. Tarkastelen somatiikan isoa roolia työskentelyssäni ja ymmärryksessäni tanssin luonteesta. En lähde tässä opinnäytteessä avaamaan somatiikan historiaa sen tarkemmin tai laajemmin mutta haluan antaa lukijalle jotakuinkin käsityksen siitä, mihin viittaan ja mitä tarkoitan, kun puhun somatiikasta. Avaan sallimisen, kuuntelun ja tanssin osuutta harjoitteissani ja selitän mitä ne minulle tanssin yhteydessä tarkoittavat. Aloitan puhumalla maisteriopintojemme soolodemosta, jossa työskentelin pääasiassa yksin. Tämän jälkeen

siirryn kuvaamaan harjoitteeni kehittymistä ryhmädemon aikana. Lopuksi avaan, millaiseksi harjoitteeni kehittyi taiteellisen opinnäytteeni myötä ja mikä on suhteeni siihen tänä päivänä.

### 1.1.1. Soolodemo

Maasteriopintojeni ensimmäisenä taiteellisena työnä meillä oli valmistaa noin 20 minuutin mittainen soolodemo Teatterikorkeakoulun Studio 2:een, joka on yksi yliopiston vaaleista esitystiloista. Aloittaessani soolon työstä olin samaan aikaan hakemassa kollegani Dafne Giannikopouloun kanssa rahoitusta uudelle residenssiyhteistyöllemme. Dafne oli saanut siihen idean The Guardianissa julkaistusta artikkelista, jossa kerrottiin ilmastokriisin vaikutuksista eläinten ruumiinosien muutoksiin niiden sopeutuessa alati vaihtuviin ja entistä äärimmäisemmiksi muuttuviin ilmasto-olosuhteisiin ([www.theguardian.com](http://www.theguardian.com) 28.2.2021). Artikkelissa kerrottiin tiettyjen lintulajien nokkien ja joidenkin nisäkäslajien korvien kasvaneen suuremmiksi ruumiinlämmön sääntelyn helpottamiseksi. Tätä muutosta toimittaja oli kuvannut sanalla *shapeshifting*, jonka päätimme ottaa työnimeksi myös omalle tekemisellemme. Ilmastokriisistä ja shapeshiftingistä huolestuneen inspiroituneina valitsimme yhteistyömme aiheeksi tutkia tanssin keinoin, miten ihmisruumis sopeutuisi ruumiillisesti ja liikkeellisesti ilmastokriisin aiheuttamiin ympäristövaikutuksiin. Yhdistimme ideaamme science fictionin inspiroimaa dystopiakuvausta hahmotellen itsellemme lisäraajoja ja muita ruumiin ulokkeita.

Näin soolodemon loistavana mahdollisuutena alkaa työstää materiaalia jo etukäteen, jolloin meidän ei Dafnen kanssa tarvitsisi yhdessä aloittaa pelkältä idea- ja teoriapohjalta. Otin shapeshiftingin käyttöön myös demoni työnimeksi, koska koin sen kuvaavan konkreettisesti sitä mitä ruumiille tekemisessäni tapahtuu. Työskentelyn aloittaessani päätin tutkia mitä liikkeelle ja tanssille tapahtuu, kun ihmisruumis muuttaa muotoaan osittain tai kokonaan. Tästä kiinnostuneena lähdin luomaan kuvitteellista hahmoa tai olentoa, jonka muutos ilmentyy sen tavassa liikkua. Liikkeen lisäksi halusin käsitellä demossa temaattisesti muutosta, muistoa, matkaa, menneisyyttä, tulevaisuutta ja nykyisyyttä, sekä näiden välissä olemista. Halusin luoda myös maailman hahmolleni, jossa se voi olla ja elää.

Aloitin käytännön työskentelyni hakemalla erinäisiä tavaroita ja vaatteita Teatterikorkeakoulun tarpeistosta ja puvustosta, joita käyttää tulevan kuvitteellisen ihmisolion ruumiin lisäkkeiden luontiin. Mukaani tarttuivat ainakin uimaräpylät, nilkkapainot, (ihmis-)rotanhäntä, jääkiekkokypärä sekä polvi- ja rannesuojia, joiden kanssa aloitin liikkeelliset kokeilut. Asetin itselleni tehtäväksi lähteä kävelemään, konttaamaan tai tekemään jotain muuta ihmiselle ominaista liikettä näiden uusien ulokkeiden kera. Pian aloitettuani liikkumisen kokeilut huomasin, että kiinnostavinta liikelaatua ja -materiaalia tuottivat ne lisäkkeet, jotka jollain tavalla rajoittivat liikkumistani. Oli kyse sitten liikelaajuuksieni pienentämisestä tai siitä, että sain pidettyä jotain asiaa minussa kiinni vain puristamalla sitä jalkojeni välissä. Siirryinkin nopeasti pukeutumaan niin, että esineet tekisivät liikkumisestani erityisen hankalaa. Esimerkiksi uimaräpylät tekivät kävelyn hyvinkin vaikeaksi ja jouduin muokkaamaan askeleitani harppomiseksi, jossa liikutin jalkani sivukautta eteen, jotta en kompastuisi räpylöihini. Alun perin olin myös pohtinut mielikuvien käyttöä tässä prosessissa mutta päädyin kuitenkin konkreettisten esineiden äärelle. Ne olivat materiaa, jotka pystyin tuntemaan ja joihin sain aistillisen yhteyden. En ollut kuitenkaan kiinnostunut tuomaan käyttämiäni objekteja esitykseen näkyvästi tai fyysisesti mukaan, vaan halusin keskittyä harjoitteeseeni ja painottaa esityksessäni nimenomaan ruumiillisuutta ja liikettä. Tämän vuoksi ihmisoliona liikkumisen jälkeen siirryin harjoitteessani toiseen vaiheeseen, jossa jätin ulokkeet pois ja aloitin kuuntelemaan ruumiiseeni jäljelle jääneitä tuntemuksia. Sallin siis objektien kanssa liikkumiseni somaattisten tuntojen resonoida ruumiissani vapaasti. Näiden jälkien kanssa aloin liikkumaan nyt uudestaan. En ollut kiinnostunut toisintamaan liikettä yksi yhteen sellaisenaan, kuin se esineiden kanssa oli ollut, vaan seuraamaan miten ne resonoivat liikkeessäni. Lähdin tällä tavalla tarkastelemaan ruumiini sisäisten kokemusten kautta millaiseksi tälle oliolle ominainen liike voisi muodostua. Tämä kuvaa hyvin tapaani työskennellä somatiikasta ja ruumiillisuudesta käsin.

Minulle somatiikka ei ole sidoksissa mihinkään tiettyyn harjoitteeseen tai ruumiilliseen tekniikkaan, vaan on väylä ja tapa kuunnella, tutkia ja luoda tanssia. Yhdysvaltalainen liiketerapeutti, filosofi ja somatiikan tutkija Thomas Hanna (1928-1990) puhui somatiikasta tutkimusalueena, jossa tutkitaan *somaa* (kre. elävä ruumis) ihmisen omista sisäisistä tunto- ja liikeaistimuksista ja -kokemuksista käsin (Hanna 2003, 50). Itse koen



somatiikan samalla tavalla sisäiseksi aistimiseksi, jossa ruumiista ja liikkeestä saatu informaatio tulee minulle omien tunto- ja liikeaistieni kautta, eikä esimerkiksi näköaistin kautta tai ulkopuolelta kerrottuna. Pidän somatiikkaa yhtenä tärkeimmistä tanssijan työkaluista mutta tanssijan täytyy pystyä esiintyessään myös havainnoimaan ja olemaan suhteessa ympäröivään maailmaan eikä kääntyä tekemisessään vain sisäänpäin. Muuten tanssijan esiintyisyys voi jäädä hyvinkin yksiulotteiseksi eikä suhde katsojiin tai tilaan tule huomioiduksi.

Sooloani tehdessä huomasin tulleetni hyvin kiinnostuneeksi siitä, miten ulokkeet muokkasivat tapaani liikkua todella paljon. Minun täytyi opetella kävelemään uudestaan ja löytämään tavat, joilla tukea itseäni ja liikkumistani näillä uusilla ja vielä tuntemattomilla liikelaaduilla ja nopeuksilla. Etenkin tämän olion erityisen hidas harppominen syvässä etukumarassa oli fyysisesti erittäin raskasta. Muistan kuitenkin tuolloin ajatelleeni, etten ollut vielä päässyt tarpeeksi syvälle tämän kyyryssä harppojan tuntoisuuteen ja ruumiillisuuteen kiinni. Huomasin myös liikkeeseen ja tanssiin liittyen minua alkaneen runsain mitoin taas kerran risomaan tanssin poissaolo tekemisessäni. Tiesin aloittaessani prosessia halunneeni keskittyä tutkimaan ihmisruumiin liikkumistavan muutoksia ja löytämään sitä kautta uuden olion ja sille tavan olla ja liikkua, mutta löysinkin itseni jälleen siitä paikasta mistä niin monta kertaa aikaisemminkin: olin tekemässä tanssiteosta mutta en mielestäni ollut osannut sisällyttää siihen itse tanssia millään tavalla. Minusta tuntui, että olioni liikkui tälle ominaisella tavalla tilassa muttei tanssinut ollenkaan. Tämä on tietysti omakohtainen kokemukseni, joka kattaa vain omat tuntemukseni ja ajatukseni, sillä katsojalle saattoikin avautua todella tanssillinen maailma olion liikkeessä. Nyt tätä kirjoittaessani ratkaisisin ongelman niin, että laittaisin tämän olion vapaasti tanssimaan enkä koreografoisi sille tarkkaa reittiä tilaan, kuten demossa päädyin lopulta tekemään. Tapani työskennellä olisi ensiksi omaksua olion tapa olla ja liikkua ja sitten antaisin sille luvan tanssia niin, kuin se itse haluaa. Näin saisin annettua tanssille tilaa ilmentyä teoksessani minun ja tässä tapauksessa olion kautta.

Sooloprosessissa minulle oli tärkeää kokeilla jotakin uutta ja erilaista tapaa aloittaa teoksen luominen. Minulle se tarkoitti aloittamista liikkeellisistä lähtökohdista. Huomasin minulla olleen myös suuri kaipuu luoda tanssiteos, jonka keskiössä olisi



*VISITOR*. 2021. Valokuva: Sanni Siira.



*VISITOR*. 2021. Valokuva: Sanni Siira.

tanssi eikä jotain muuta. Aikaisemmissa teoksissani olin alusta asti lähtenyt kirjoittamaan todella paljon ja sanallistamaan käsittelemääni aihetta kirjoitetun ja puhutun tekstin muotoon. Nyt halusin keskittyä nimenomaan liikkeeseen ja tanssiin sekä siihen, miten voisin rakentaa teokseni niiden ympärille ja niistä käsin. Antaisin tilan kerrankin tanssille itselleen puhua puolestaan. No lopultahan näin ei sitten kuitenkaan käynyt vaan prosessin pyörteissä esityksen keskiöön nousivatkin muut asiat, kuten etäisyys ja muistot. En silti näe tätä epäonnistumisena tai ainakin osaan arvostaa nykyään paljon enemmän keskeneräisyyttä ja tanssia itsessään.

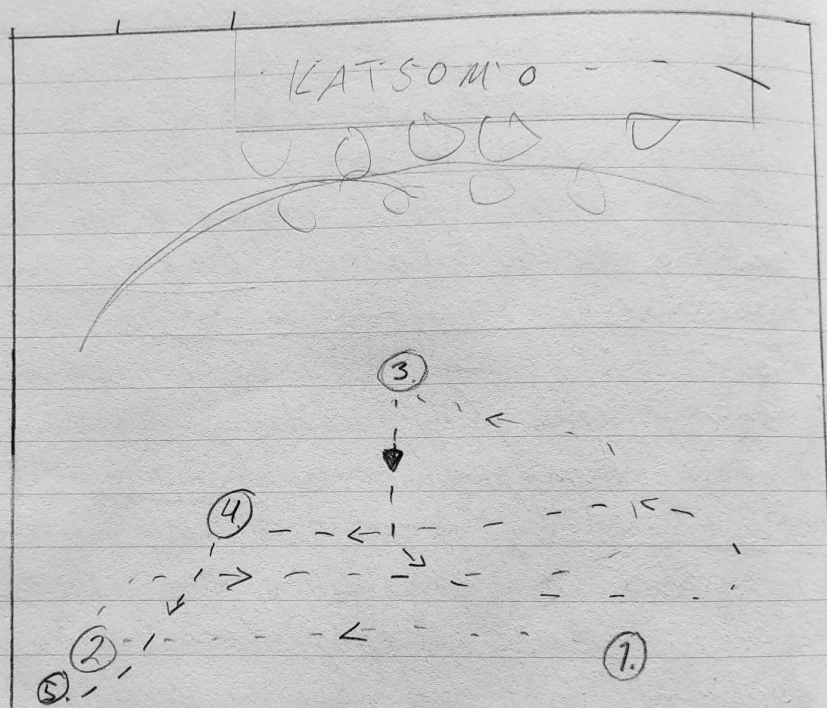
Teatteriusvan käyttäminen esityksessä oli myös opettavainen kokemus kaikkienensa. Sen lisäksi, että sitä käyttäessä muistan nykyään aina pitää huolen siitä, että palovaroittimet ovat pois päältä, ettei palokunnan tarvitse saapua kesken esityksen paikalle, niin sai se myös minut muistamaan jotain hyvin keskeistä itsestäni esiintyjänä. Nimittäin esitystilanteessa nautin eritoten yhteyden luomisesta yleisöön. Luomalla katsekontaktin katsojiin saan todella paljon energiaa omaan tekemiseeni. Näen yleisön ja pystyn seisomaan tilanteen päällä. Olen hallinnassa siitä mitä esitystilassa tapahtuu ja huomaan esiintymiseni aiheuttamat reaktiot yleisössä. Tässä tapauksessa usvaa oli kuitenkin tilassa niin paljon, että en nähnyt kunnolla yleisön kasvoja, puhumattakaan siitä, että yleisö olisi nähnyt minua. Esityksen alkuosan olin periaatteessa täysin näkymättömissä usvan keskellä. Huomasin kuinka minulle tuli esiintyessäni olo, että jotenkin piilottelisin yleisön katseilta eikä se tuntunut kovin hyvältä tai ravitsevalta esiintyjäntyöllisestä näkökulmasta käsin.

Huomasin soolon myös olevan teos- ja työskentelymuotona suhteellisen raskas ja vaativa minulle. Hankalimmalta tuntui samanaikainen tanssija-koreografiasema, jossa en päässyt näkemään ulkopuolelta mitä olin tekemässä ja miltä se katsojan silmiin vaikuttaa. Käytin apuna koreografi/tanssija/esintyjä Veli Lehtovaaran mentorointia ja luokkalaisiani, joita pyysin katsomaan tekemistäni ja he antoivatkin tarkkaa ja tärkeää palautetta siitä mitä näkivät. Tuntui silti vaikealta esiintyjänä luottaa omiin valintoihinsa dramaturgisesti ja kompositionaalisesti, kun en itse pystynyt todistamaan tanssiani ulkopuolelta käsin.

24.11.

soolotreeniä:

Studio 2. pohjapiirros



1. Alku, paikallaan kyökyssä kunnes valot valmiit
2. paussi
3. paikallaan liikekään koskettamien joiden  
kyökykävety
4. spotin kyökykävety
5. lopuksi nukkumaan

Työpäiväkirjamerkintä soolon tilallisesta suunnittelusta. 2021. Valokuva: Arttu Halmetoja

Sooloprosessi jätti minulle kaipuun tanssin pariin ja sen keskiöön nostamiseen. Vaikka pidän teoksen luomisesta ja esityksen kokonaiskuvan kehittelystä todella paljon oli tämä prosessi myös tärkeä muistutus itselleni siitä, että intohimoni tanssiin on suurimmillaan silloin, kun pääsen itse tanssimaan ja esiintymään.



### 1.1.2. Ryhmädemo

Ensimmäisen vuoden keväällä saimme tehtäväksi tehdä koreografiopiskelijoiden kanssa yhdessä pienryhmädemot. Päädyin kolmen hengen ryhmään kanssani luokkatoverini Ronja Syvälahti sekä koreografian maisteriohjelman opiskelija Lydia Touliatou. Avaan ryhmädemoa konseptina enemmän opinnäytteeni *Rinnakkaisuus*-osiossa, jossa kerron taiteellisesta ajattelustani laajemmin taiteellisten ulostulojen yhteydessä ja esittelen niihin liittyviä kiinnostuksen kohteitani. Valitsimme aloittaa työskentelyn jakamalla toisillemme omia harjoitteitamme työpajamuotoisesti. Päätin jakaa ryhmäläisilleni soolodemossani jo aloittamaani kosketuksen jälkeisten resonanssien työstöä. Olin syksyn soolon jälkeen vienyt harjoitettani eteenpäin myös lehtorimme Simo Kellokummun vetämällä *Body of work (bodies at work)* - sekä Anna Mustosen ja Anna Mari Karvosen pitämällä *Performer's practice* -kursseilla, joissa molemmissa olin sukeltanut syvemmälle harjoitteeni ytimeen ja olemukseen. Kellokummun kurssilla työskentelyn pääpainopiste oli ruumiissa ja siinä, miten ruumis voi samaan aikaan olla sekä taiteellinen kysymys, harjoite, että ulostulo. Mustosen ja Karvosen kurssilla keskityttiin enemmän oman harjoitteen esiintyjäntyölliseen harjoitteluun ja tutkimiseen sekä rakennettiin score, jonka kautta omaa harjoitetta esitettiin. Molemmissa kursseissa oli se todella hyvä puoli, että niissä opiskelija pystyi syventymään ja käyttämään aikaa oman harjoitteensa tutkimiseen ja kokeiluihin.

Ryhmädemossa halusin jakaa harjoitettani nyt sillä erolla soolotyöhöni, että halusin keskittyä nimenomaan ruumiillisten resonanssien tanssimiseen, enkä liikkumiseen ja sen muutokseen, jotka olivat soolossani olleet keskiössä. Minulle tanssin ja liikkeen ero omassa tekemisessäni muodostuu päätöksestä tanssia ja sen aiheuttamista muutoksista. Huomaan ja tunnen elävästi, kuinka liikkumiseni laatuisuus ja olemus muuttuu, kun valitsen ajatella sitä tanssina liikkeen sijaan. Somaattinen aistimiseni korostuu ja liikkeen artikulaatio lisääntyy. Tanssimisen ollessa tapani tehdä asioita arkipäiväisistä asioista tulee tanssia.

Ryhmädemossa meillä oli ensimmäisenä ideana jakaa toisillemme omia taiteellisia harjoitteitamme, joista sitten rakentaisimme yhden yhteisen harjoitteen, jota työstäisimme lopullisessa demon ulostulossa. Päätimme aloittaa antamalla jokaiselle yhden päivän aikaa esitellä omaa tekemistään ja jakaa sitä toisille työpajamuotoisesti.

Tämä alkoi hyvin ja oli antoisaa päästä tutustumaan toistemme mielenkiinnon kohteisiin sekä jakaa omaa harjoitettaan toisille. Oman työskentelyn avaamisessa oli myös se hyvä puoli, että silloin täytyi sanallistaa omaa ajatteluaan, jotta toiset ymmärtäisivät mistä omassa työskentelyssään on kysymys. Samalla huomaa, kuinka hyvin itse on loppujen lopuksi perillä siitä mistä omassa harjoittelussaan on oikeastaan kyse.

Päätin prosessissamme sisällyttää harjoitteeseeni työskentelyn kontaktissa objekteihin, sekä kosketuksen toistemme välillä. Fasilitoin harjoitteen niin, että toimme studioon erilaisia esineitä ja vaatteita ja jokainen sai valita niistä yhden tai useamman, joiden kanssa rupesti tanssimaan kontaktissa. Tämän jälkeen sai poistua kontaktista ja liikkua siitä jääneiden somaattisten resonanssien kanssa. Tähän sai myös yhdistää kosketusta muiden kanssa. Harjoitteen aikana oli myös mahdollisuus astua ulos tehtävästä ja katsoa toisten tekemistä ulkopuolelta. Tämä antoi meille mahdollisuuden tarkastella toimintaa katseen alla ja nähdä harjoitetta ulkopuolelta.

Demon taiteellisessa ulostulossa päädyin jatkamaan kosketuksen jälkeisten tanssillisten resonanssien työstöä, tällä kertaa violetti kuutionmuotoinen jakkara jalkojeni välissä, iso keltainen jumppapallo sylissäni ja fläppitaulun tussi suussani poikittain. Ensimmäiset kymmenen minuuttia tanssin objektien kanssa niitä kuunnellen, jonka jälkeen otin ne pois yksi kerrallaan ja kuuntelin, miten ne olivat jääneet somaattisesti resonoimaan minuun. Jakkaran pitämisestä oli jäänyt jalkoihini päinvastaiseen suuntaan liikettä ehdottava tunne. Jalkani tahtoivat avautua aukikiertoon, mutta myös välillä sisäkiertoon, vähän kuin lepäämään äskeisen fyysisesti raskaan ponnistelun jälkeen. Käteni reagoivat suhteellisen samalla tavalla ja tunsin halua antaa niiden avautua ja sulkeutua edeltäneen kohtalaisen staattisen pidon jälkeen. Suuni taas oli alkanut reagoimaan mielenkiintoisella tavalla siihen, kun olin purrut tussia hampaitteni välissä jo hyvän aikaa. Leukani oli puremisen jälkeen jäykkänä ja se ehdotti rentouttamista ja leuan liikuttelua sekä ilmeilyä koko naamalla. Suun auki pitämisestä johtuen myös syljen eritykseni oli lisääntynyt todella paljon ja suupielistäni valui kuolaa jatkuvalla syötöllä. Tussi oli vaikuttanut myös tapaani äännellä, josta oli tullut korisevampaa ja kurkussa sijaitsevampaa äännähtelyä.

Ryhmädemossa esiintyessäni nimenomaan valinnalla tanssia oli suuri merkitys siihen, miten valitsin reagoida niihin resonansseihin, jotka kontakti objekteihin oli saanut aikaan. Tanssiessani päätös tanssia avaa minulle maailman, jossa vaikuttua somaattisista resonansseistani ja se antaa kehyksen luovuudelle astua osaksi ilmaisun tapaani.

### 1.1.3. Taiteellinen opinnäyte

Lähdin tekemään taiteellista opinnäytettäni osana TADaC-kollektiivia, joka koostui viidestä tanssijantaiteen maisteriopiskelijasta sekä valo-, ääni- ja puvustussuunnittelijasta. Aloitimme työskentelyn yhdessä, kunnes kesken prosessin jakaannuimme pienempiin ryhmiin. Avaan ryhmämme työskentelyä sekä taiteellisen opinnäytteeni rakentumista ja konseptuaalista ajattelua enemmän seuraavassa osassa, jossa käsittelen taiteellista työskentelyäni kompositionaalisista ja dramaturgisista näkökulmista.

Taiteellista opinnäytettä tehdessäni olin edelleen kiinnostunut ruumiillisista resonansseista ja niiden kanssa tanssimisesta. Alkuvaiheessa prosessiamme, kun esittelin harjoitettani muille ryhmäläisilleni, he rupesivat kuitenkin viittaamaan harjoitteeseeni sanalla kaiku, resonanssin sijaan. Tämä sai minut kiinnostumaan, olisinko voinut korvata harjoitteessani sanan resonanssi sanalla kaiku? Lähdin määrittelemään mikä kaiku tanssini kontekstissa voisi olla ja päädyin sen olevan jotakuinkin sama liike, liikelaatuisuus tai tanssi uudelleen ja uudelleen tehtynä, mutta vaimeampana jokaisella toistokerralla. Tämä ei kuitenkaan tuntunut niin kiinnostavalta suunnalta lähteä työskentelemään sillä en halunnut työstää materiaalini pienentämistä tai vaimentamista. Ainoa mielekäs asia minulle kaiussa tässä yhteydessä oli sen mukanaan tuoma tunnistettavuuden taso. Olisin voinut tutkia, kuinka monennessa kaiussa tanssi on vielä tunnistettavissa kaiuksi alkuperäisestään, eikä joksikin muuksi. Tämäkään ei vielä tosin saanut minua innostumaan kaiusta, joten päätin jatkaa pohdintaa sen ja resonanssin ympärillä.

Seuraavaksi kokeilin sijoittaa kaiun tekemiseeni yhdistämällä tanssia ja kirjoitusta. Palasin siis tietyllä tapaa menetelmääni luoda materiaalia ja valmistaa tanssiteosta kirjoittamalla ja tekstin avulla, jota olin paljon käyttänyt ennen maisteriopintojani.

Päätin tällä kertaa luoda harjoitteen, jossa ensiksi tanssisin, jonka jälkeen kirjoittaisin ylös tanssista jääneet kaiut, jonka jälkeen lukisin tekstin ja tanssisin siitä jääneet kaiut ja jatkaisin tämän toistamista, kunnes jommastakummasta tai molemmista materiaaleista olisi syntynyt jotain uudenlaista ja kiinnostavaa. Tämäkään ei kuitenkaan lopulta tuottanut mitään mielekästä ainesta.

Tekstitanssikaiuttamisen jälkeen sain idean lähteä luomaan tanssia tanssimalla jonkin liikkeen ja seuraamalla, miten tämä liike jatkuisi tanssissani, jonka jälkeen käynnän tämän syntyneen liikkeen takaperin ja lisään sen sellaisenaan ensimmäisen liikkeen perään. Jatkan fraasin tekemistä tätä toistamalla enkä sisällytä orgaanisesti seuranneita liikkeitä ollenkaan joukkoon. En ollut vuosiin tehnyt valmista liikefraasia koreografian osana, niin sen parissa työskentely oli virkistävää. Kaiuttamisesta, kuten tapaani tuottaa ja manipuloida liikemateriaalia rupesin kutsumaan, tuli erittäin käsityön omaista ja virtuositeettimaista yksityiskohtiin kiinnittyvää luomistyötä. Tekemisessäni oli selkeä funktio, lisäsin aina uuden liikkeen edellisen perään ja liike kerrallaan fraasi kasvoi pidemmäksi. Muotoon sidottu materiaali ei yleensä ole ollut minulle kiinnostava lähtökohta mutta tällä kertaa liikeaineksen tuottaminen ja sen vaativuus tuntuivat mukaansa tempaavilta. Työstin materiaalia noin kaksi viikkoa viemällä sitä pidemmälle ja opettamalla valmista fraasia sekä sen tekotapaa muille. Materiaalin tanssiminen yhdessä oli mielekästä ja hauskaa mutta ei päätynyt kuitenkaan missään muodossa lopulliseen teokseen. Luulen sen johtuneen siitä, etten keksinyt tälle nimenomaiselle muotoon sidotulle materiaalille sopivaa kohtaa teoksesta. Siinä vaiheessa, kun viimein päätin sisällyttää teokseen valmista liikemateriaalia, oli tämä kaiuttamisen tuotos myös saattanut jo painua unholaan tai ei ainakaan resonoinut tekemisessäni enää niin vahvana.

Omat visioni ja taiteelliset kiinnostuksen kohteeni tulivat ja menivät prosessin aikana. Voimakkaimpina niistä olivat läsnä koko maisterin ajan minua kiinnostanut tanssin läsnäolo ja resonointi ruumiissa sekä nyt hieman uudempana tulokkaana *ilmatanssi*. Se sai alkunsa äänisuunnittelijamme Lauri Kallion tarinasta, jossa hän kertoi vuosia sitten olleensa Oulussa baarissa, jossa oli samana iltana järjestetty ilmakitaran soiton Suomen mestaruuskilpailut ja kuinka hän oli illan päätteeksi päätenyt voittamaan kisan. Tarina





*KONSERTTI. 2023. Valokuva: Katri Naukkarinen.*



*KONSERTTI. 2023. Valokuva: Katri Naukkarinen.*

oli mielestäni loistava anekdootti ja halusin sisällyttää ilmakitaroinnin jollain tavalla osaksi myös omaan harjoitettani sekä taiteellista opinnäytettäni.

Ilmakitaran soitto perustuu pohjimmiltaan puhtaasti esittämiseen ja esiintymiseen. Ainakin esiintymisen yhteydessä, jossa ilmakitaraa useimmin soitetaan ja josta olen tässä tapauksessa myös enemmän kiinnostunut, kuin sen harjoittamisesta ilman katsojia. Tärkeää ei ole se tietääkö miten kitaraa oikeasti soitetaan, vaan se miten hyvin esittää soittavansa ja kuinka vaikuttavan show’n pistää pystyyn. Halusin ymmärtää ilmakitaran soittoa perinpohjaisesti, joten aloitin purkamalla ensin oikean kitaran soittamisen perusosasiinsa. Se koostuu instrumentista ja tekemisestä. On kitara, jota soitetaan ja sitten on soittaminen. Ilmakitaran soitto eroaa tästä niin, että kitara otetaan pois, jolloin soittaminenkaan ei ole enää mahdollista. Näiden tilalle asetetaan soittamisen esittäminen sekä esiintyminen.

Aloin tästä inspiroituneena pohtimaan tämän logiikan sisällyttämisen mahdollisuutta tanssin kontekstiin. Tässä tapauksessa täytyy tanssille siis löytää siinä käytetyt tekeminen ja instrumentti. Tekemisen löytäminen ja nimeäminen oli helppoa, sillä se on tanssiminen, mutta instrumentin kanssa syntyi helposti ongelmia. En haluaisi viitata tanssijan tai kenenkään muun ruumiiseen sanalla instrumentti, sillä ruumis on niin paljon muutakin. Toki on totta, että työn, tässä tapauksessa tanssin, tekemisessä tanssija käyttää ruumistaan työkaluna. Sillä tanssitaan ja sillä esiinnyttään. Tosin pelkästään tämän kaltainen ajattelutapa, jossa ruumis nähdään vain objektina, on todella kapeakatseinen ja vahingollinen. Filosofin Michel Foucault puhuu siitä kuinka tällainen ajattelu vahvistaa ja toisintaa kapitalistista tarinaa ihmisestä ja tämän ruumiista tuotantoketjun alisteisena osana (Foucault 2005, 39.) Edelliseen viitaten tanssijan on hyvin tärkeää pystyä olemaan aistiva ja toimiva kokonaisuus. Ei ole varaa jäädä passiiviseksi ja ohjailtavaksi. Silloin ei ole kykenevä hahmottamaan itseään ja ympäristöään ja itseään osana ympäristöään. Tanssija ja hänen ruumiinsa on myös tekijä, subjekti, joka tekee päätöksen, miten ja mihin käyttää itseään. Tanssija ja hänen ruumiinsa on siis paljon muutakin, kuin pelkkä työkalu.

Halusin kuitenkin kokeilla olisiko mahdollista viedä tämä ilmakitaran soittamisessa käytetty logiikka tanssiin: poistaa yhtälöstä siis instrumentti eli ruumiini sekä tekeminen

eli tanssiminen tanssistani ja korvata ne tanssimisen esittämisellä sekä esiintymisellä. Melko nopeasti aivoni olivat hyvin solmussa enkä saanut ajatuksesta oikein kiinni. Tanssin esittämistä ilman tanssimista olisin varmaan vielä pystynyt harjoittelemaan, sillä silloin olisin vain valinnut ajatella tekemistäni esimerkiksi liikkumisena tanssimisen sijaan. Ongelmaksi kuitenkin muodostui se, että oli todella vaikeaa esiintyä ja esittää tanssimista ilman ruumistaan. Toisena vaihtoehtona tähän mietin tyhjän lavan mahdollisuutta, jossa esityksessä ei ole näyttämöllä ketään ja tanssi ilmenisikin jollain toisella tapaa. Esimerkiksi sanelisin tanssini nauhalle ja jo joskus aikaisemmin tapahtunut tanssi piirtyisi katsojien eteen heidän kuullessa äänitteen. Tästä versiosta tosin puuttuu tanssimisen esittäminen sekä esiintyminen mutta ainakin ruumis ja tanssiminen olisivat poissa ja tanssi olisi tilassa läsnä jossain toisessa muodossa.

*Ilmatanssi* ei lopulta päätynyt osaksi opinnäytettäni enkä vielä tiedä jääkö se vain huvittavan kuriositeetin tasolle, mutta ainakin se on avannut uusia ovia ajattelussani ja linkittyy mielenkiintoisesti filosofisyhteiskunnalliseen ihmisen subjektina – objektina - diskurssiin. Aion jatkaa aiheen parissa ja palaan asiaan, kun olen päässyt vähän pidemmälle.

Lopulliseksi tanssiharjoitteekseni opinnäytteessäni muodostui tanssi, jossa yhdistin jo aikaisemmasta tutun resonanssien kanssa tanssimisen kuuntelun siihen, mikä minua sillä kyseenomaisella hetkellä tanssissani eniten kiinnostaa ja siitä inspiroitumisen tanssien. Tanssin resonanssien ja himojen yhteiselon kanssa, kunnes vastaan tuli joku kiinnostavampi resonanssi ja päätin tanssia siitä lähtien. Resonanssit synnyttivät materiaalia, jota kuuntelin ja josta poimin minua eniten kiinnostaneet asiat, olivat ne sitten laatuja, liikkeitä, suuntia, nopeuksia, mielikuvia tai jotain muuta. Tehtävänäni oli myös nauttia tanssistani, kun tanssin. Tilallisesti pyrin liikkumaan tilassa paljon ja olemaan valaistuilla alueilla, jotta minut ja tanssini voitaisiin nähdä paremmin. Esiintyjäntyöllisesti keskityin suhteeseeni yleisöön: pyrin ottamaan katsekontaktia ja leikin etäisyydellä katsojiin. Jälkeenpäin olen pohtinut, että olisin voinut jättää sen vähemmälle, jolloin keskittymiselle tanssiharjoitteeseeni olisi jäänyt enemmän tilaa tekemisessäni.

## 1.2. Rinnakkaisuus – samaan aikaan omina itsenään

Tässä osassa kuvaan opintojeni aikana tekemiäni taiteellisten projektien työskentelyprosesseja sekä tanssiteoksen tilallisen ja dramaturgisen ajatteluni muuttumista tanssijan koulutus- ja kokemustaustasta käsin. Syvennyn rinnakkaisuuteen kompositionaalisena ja dramaturgisena työkaluna ja selvennän, miten se linkittyy koreografiseen ajatteluuni. Avaan näitä aiheita konkreettisten esimerkkien kautta ja tarkastelen taiteellisten prosessieni kulkua tekemiäni taiteellisten ulostulojen yhteydessä. Aloitan puhumalla soolodemostani ja siinä esiin nousseista taiteellisista valinnoista. Seuraavassa osassa tarkastelen työskentelyäni hierarkkisesti horisontaalisessa ryhmädemossamme ja miten se avasi uusia ja yllättäviäkin tapoja ajatella tanssiteoksen valmistusta ja taiteellista ulostuloa. Lopetan pohdintani kertomalla intuitiivisen ja rinnakkaisen työskentelyin rooleista taiteellisessa opinnäytteessäni.

### 1.2.1. Soolodemo

Suhteellisen aikaisessa vaiheessa ensimmäisen vuoden soolodemoni työskentelyprosessia huomasin mielenkiintoni siirtyvän liikkeen tutkimisesta myös voimakkaasti kokonaistaideteoksen luomiseen. Kokonaistaideteoksella tarkoitan tässä yhteydessä taiteellista ulostuloa, johon on sisällytetty tanssin ja esiintyjien lisäksi myös tilallinen, äänellinen, valollinen, puvustuksellinen, lavastuksellinen ynnä muiden esittävän taiteen piiriin tavallisesti luettavien taidemuotojen suunnittelu sekä toteutus.

Meitä oli alun perin maisteriohjelmamme suunnalta ohjattu keskittymään sooloissamme enemmän demomuotoiseen prosessin jakamiseen, keskeneräisyyteen ja työskentelyimme esittelyyn, kuin valmiin esityksen toteutukseen. Arvelen suuren esiintymis- ja taideteoksen luomishaluni taustalla olleen Covid-19-pandemian vuoksi kahden vuoden välistä jääneet esiintymismahdollisuudet. Haluni päästä esiintymään oikeille ihmisille niin, että voin nähdä heidän kasvonsa samassa tilassa, enkä lomaannuttavan Zoom-videon pikseleinä, oli suuri. Nyt jälkeen päin ajattelen, että keskeneräisyyden, tanssini jakamisen ja siitä kirvonneiden kysymysten äärellä keskustelulla olisi varmasti ollut merkittävä ja positiivinen vaikutus omaan taiteilijuuteeni. Siinä hetkessä en kuitenkaan tätä ymmärtänyt ja haluni päästä esiintymään sekä luomaan teos oli näitä tarpeita kovaäänisempi ja enemmän pinnalla.



*VISITOR*. 2021. Valokuva: Sanni Siira.



*VISITOR*. 2021. Valokuva: Sanni Siira.

Työskentely ekokriisin aiheuttamien ruumiinmuutosten kanssa ehdotti minulle dystooppista maailmaa, jota lähdin äänen ja valon avulla esitystilaan luomaan. Mielessäni oli kuva hämärästä maailmasta, jossa ekokriisi on kuivattanut maan aavikoksi ja ilma on sakeana saasteista ja metsäpalojen tuhkasta. Taustaaänenä valitsin käyttää tuulen kohinaa aavikolla sen luoman aavikoitumiseen viittaavaan yhteyden vuoksi. Päätin luoda maailman hämäryyden käyttämällä teatteriusvaa, mikä toi esiin myös etäisyyden aspektin, josta kiinnostuin hyvin nopeasti. Se sopi myös hyvin yhteen temaattisesti muistojen ja välissä olemisen kanssa. Käytin etäisyyttä myös tilallisesti sijoittamalla katsomon yhdelle sivulle ja itseni toiseen päähän tilaa, jolloin näköhavainto minusta jäisi vaillinaiseksi hämäryyden ja teatteriusvan käytön kanssa. Tällöin en myöskään itse nähnyt kunnolla yleisöä ja etäisyys konkretisoitui minullekin esiintyjän positiosta.

Minulle oli tärkeää saada hahmolleni ääni kuuluviin, joten rupesin pohtimaan, millä tavoin olioni olisi voinut äännellä. Tätä kirjoittaessani tulee ensimmäisenä mieleen, että olisin vain voinut mennä sisään olion ruumiillisuuteen ja lähteä kokeilemaan millaista ääntä se ehdottaa. Tai kenties tunkea jonkin objektin suuhuni ja sen jälkeen, kun olen ottanut sen pois, katsoa millaista ääntä syntyy, kun seuraisin siitä jääneitä somaattisia resonansseja. Mutta näin en tehnyt vaan lähdin erikoisempaan suuntaan ja vielä kauemmaksi alkuperäisestä, olioni ruumiillisliikkeellisyuden ajatuksista.

Aikaisemmin samana syksynä meillä oli ollut laulukurssi, jossa lauloin muusikkojen Joukon ja Kostin vuonna 1968 levyttämän suomenkielisen *Muisto vain jää*, -nimisen version *Only a Fool Breaks His Own Heart* -nimisestä kappaleesta (Bergen & Coburn 1964) ja se tuntui resonoivan minussa vielä aika voimakkaasti. Laulaminen ja laulukurssit opinnoissamme ovat olleet minulle yksiä tärkeimmistä kursseista ja kokemuksista. Olen oppinut paljon laulamisesta laulaja-lauluopettajaltamme Mari Kätkältä ja huomannut kuinka henkilökohtaista ja haavoittuvaista oman äänen käyttäminen, satikka sen kanssa esiintyminen toisten edessä, voi olla. Valitsemani kappaleen suomenkieliset sanoitukset liittyivät minusta myös läheisesti luonnon arvostamiseen ja sen kuoleman pelkäämiseen, mitkä saivat sen sopimaan temaattisesti yhteen teokseni maailman kanssa. Melodialtaan kappale oli mielestäni todella nostalgisen ja elokuvien lopputekstimusiikkimaisen omainen mikä tuntui vahvasti

linkittyvän yhteen muistojen, matkan ja menneisyyden teemojen kanssa. En halunnut laulaa tai soittaa kappaletta sanojen kanssa esityksessä sillä se olisi saattanut ohjata katsojan mieltä liikaa kohti tätä kappaletta ja siihen kytkeytyviä asioita populaarikulttuurissa. Päädyin pienen mietinnän jälkeen sisällyttämään kappaleen kolmella muulla eri tavalla soolooni. Äänitin laulun hyräilyni nauhalle ja soitin sitä esityksessä liikemateriaalin ja aavikkotuuliääninauhan kanssa yhdessä. Toisen kerran hyräilin kappaletta paikallani kyykyssä ollessani muuten hiljaisuudessa ja kolmanneksi kappale tuli osaksi kokonaisuutta vielä lopussa, jossa instrumentaaliversio Mighty Sparrow:n versiosta soi ikään kuin taustalla loppukuvassa, jossa olin pysähtyneenä kesken kävelyn takanurkkaa kohti.

Tästä ajatuskulusta huomaa hyvin selkeästi kuinka tärkeää minulle oli löytää ja keksiä yhteyksiä kaikille teokseeni sisällyttämilleni komponenteille. Syy-seuraussuhteet tuntuivat olleen läsnä kaikkialla teoksen maailmassa liikkuessani. Oli miltei mahdotonta ajatella valitsevani jotain asiaa osaksi teostani vain sen takia, että esimerkiksi pitäisin siitä jossakin muussa yhteydessä. Jokaisella valinnalla täytyi olla selkeä ja harkittu tarkoitus niiden taustalla. Palaan syy- ja seuraussuhteisiin sekä järjellisyteen osana taiteellista ajatteluani ja työskentelytapojani osiossa 1.2.3. Taiteellinen opinnäyte, jossa avaan niiden muuttumista opinnäyteprosessin aikana ja suhdettani niihin tällä hetkellä.

### 1.2.2. Ryhmädemo

Ensimmäisen vuoden keväällä saimme tehtäväksi tehdä koreografiopiskelijoiden kanssa yhdessä pienryhmädemot. Demojen muoto oli vapaa ja saimme itse ryhmissämme päättää millä tavoin työskentelisimme. Päädyin kolmen hengen ryhmään, jossa meitä oli lisäksi luokkalaiseni Ronja Syvälahti ja koreografiopiskelija Lydia Touliatou. Ennen ryhmiin jakautumista olimme saaneet toivoa keiden kanssa tehdä yhteistyötä ja kertoa muille missä positiossa ja millaisilla työ tavoilla haluaisimme itse työskennellä. Minulla oli toiveena päästä työskentelemään tanssijana koreografivetoisessa prosessissa, jossa minulla olisi selkeä oma tontti, joka kattaisi tanssin harjoittelun ja esiintymisen ja pystyisin keskittymään niihin ilman muita taiteellistuotannollisia vaatimuksia. Näin ei kuitenkaan tapahtunut vaan päädyin osaksi ryhmää, jossa kaksi muuta halusivat työskennellä kollektiivisesti niin, että kaikki esiintyisivät sekä suunnittelisivat mitä esitys sisältää. Vaikka tämä muoto työskennellä ei ollutkaan se mitä olin toivonut,

saimme tarpeemme keskusteltua ryhmämme sisällä ja pääsimme aloittamaan demon työstämisen yhteistuumin.

Prosessin aikana aloitimme päivämme käymällä aina läpi jokaisen fiilikset sekä sen päivän ohjelman ja aikataulun. Jos suunnitelmaan oli tullut muutosehdotuksia edellisen päivän jälkeen, muokkasimme päivän rakennetta yleensä niiden mukaisesti. Jaoimme toisillemme muutamaan otteeseen myös visioita siitä miltä demo ajatuksissamme näytti, jotta olisimme saaneet ensiksikin käsityksen siitä millaista demoa toiset ajattelevat tekevänsä ja toiseksi, että meidän olisi ollut helpompi saada yhteinen käsitys siitä millaisen ulostulon haluaisimme yhdessä saada aikaan. Työskentelyn alussa olisi ollut tarpeellista myös käydä läpi kunkin ryhmäläisen tarpeet työskentelytapojen suhteen. Jokainen meistä on sen verran erilainen, että tarvitsemme eri asioita päästäksemme mielekkääseen ja sopivaan työntekoon kiinni. Joku kaipaa aikatauluja ja selkeitä suunnitelmia, toiselle taas sopii paremmin olotilojen kuuntelu ja niiden mukaan eteneminen. Näistä eri tarpeista olisi sitten voinut yrittää rakentaa kompromissien pohjalta työskentelytapoja, jotka olisivat sopineet mahdollisimman hyvin kaikille. Nämä yksilölliset tarpeet jäivät kuitenkin käymättä läpi ja keskityimme enemmän taiteelliseen puoleen, sillä kahden ja puolen viikon päässä siintävä jakotilaisuus lähestyi uhkaavan nopeasti.

Vajaat kolme viikkoa, jotka meillä oli aikaa työskennellä yhdessä, olivat haasteellisia ja raskaita. Yritimme löytää yhteistä tapaa harjoitella ja kokeilla asioita, mutta nopeasti kävi ilmi tapojemme olevan todella erilaisia sekä sen suhteen mistä lähteä liikkeelle, että minkä perusteella tehdä taiteellisia päätöksiä. Ensimmäiset kaksi viikkoa olin todella turhautunut siihen, miten hitaasti prosessimme eteni ja kuinka emme olleet tuntuneet löytäneen minkäänlaista yhteisymmärrystä siitä minä parissa oikein olimme työskentelemässä. Aloin kadottaa innostukseni kokonaan demoa kohtaan mikä on todella harvinaista sillä yleensä työskennellessäni projektissa, jossa tähtään taiteelliseen ulostuloon, olen hyvin motivoitunut ja haluan tehdä asian suhteen parhaani. Tällä kertaa tämä ei kuitenkaan onnistunut eikä tilannetta auttanut, että olimme olleet liian kunnianhimoisia tavoitteessamme sulauttaa kolme eri harjoitetta yhdeksi vain kahdessa viikossa. Omat harjoitteemme kun erosivat erittäin paljon toisistaan. Minun oli somaattiseen tutkimiseen ja kontaktityöskentelyyn perustuvaa improvisatorista



harjoittamista. Lydia yhdisti omassa harjoitteessaan Intian eteläkärjen osavaltion Tamil Nadu:sta kotoisin olevaa *Bharatanatyam* -klassisen intialaisen tanssin haaraa ja länsimaista release-pohjaista nykytanssitekniikkaa. Hän tutki liikkeen mahdollisuuksia näiden kahden todella erilaisen, narratiivisen ja ei-kertovan, harjoitteen välillä ja yhtymäkohdissa. Yhtenä keinona tähän Lydia tutki mahdollisuuksia tarinan kerrontaan törmäyttäen länsimaista nykytanssisanastoa ja laatuaisuutta intialaisessa klassisessa tanssissa yleisiin, sormilla ja käsillä tehtäviin symbolisiin liikkeisiin ja eleisiin, *mudriin*. Ronjan praktiikkaan hänen mukaansa taas kuului halujen ja intuition kanssa operoimista runsaasti objekteja käyttäen, mielihyvää ammentamista, piiloutumisen metatasoilla surrailua, kehollisten tuntemusten havainnointia ja kehon rauhoittamisen taktiikoiden hyödyntämistä rohkeuden saavuttamiseksi. Ronja oli myös kiinnostunut äänen käytöstä ja sen sensitiivisyydestä, henkilökohtaisuudesta, paljastumisesta, ujoudesta, arkuudesta, toimijuudesta sekä huumorista. Joitain yhtymäkohtia näistä harjoitteista olikin helppo löytää, kuten minun ja Ronjan harjoitteiden välillä oleva objektien käyttö, sekä Lydian ja minun harjoitteiden keskiössä olevat liikkeellisyys ja tanssillisuus. Ehkä lopulta emme kuitenkaan osanneet tulla tarpeeksi toisiamme vastaan kompromissien kanssa ja toisaalta olimme hyvin kiinnostuneita työstimään omia praktiikoitamme, jotka todennäköisesti olivat syitä siihen, ettemme saaneet aikaan yhtä yhteistä harjoitetta.

Päädyimme sekavaan harjoitteluun, jossa jokainen meistä pyrki tekemään vähän jokaista praktiikkaa yhtä aikaa. Tämä osoittautui nopeasti aikamoiseksi sekamelskaksi ja läpimenoissa toistuneiden vaikeuksien jälkeen Teatterikorkeakoulun koreografian maisteriohjelman professori Kirsi Monni esittikin meille kysymyksiä siitä minkä parissa olimme kokonaisuutemme kannalta työskentelemässä. Tämän jälkeen tulimme siihen tulokseen, ettemme tienneet minkä parissa olimme yhdessä työskentelemässä ja miten olisimme suhteessa toisiimme. Tajusimme myös, että meidän täytyi tehdä nyt valinta asian suhteen. Päätimme lopulta kääntää alkuperäisen ideamme pääläelleen ja pitää omat harjoitteemme erillään. Annoimme niille tilaa ilmentyä ominaan ja samanaikaisesti.

Lopulta valitsimme esittää demomme niin, että aloitimme kertomalla yleisölle prosessistamme sekä omista harjoitteistamme, joiden parissa olimme työskennelleet. Avasimme heille myös sanallisesti sen, mitä tulemme demossa tekemään, eli



Demoprosessin asukokeiluja. 2022. Valokuva: Lydia Touliatou.



Tilallista suunnittelua Studio 709:ssä. Arttu Halmetoja ja Ronja Syvälahti. 2022.  
Valokuva: Lydia Touliatou.

esiintymään ja tutkimaan omia harjoitteitamme ominaan ja samanaikaisesti. Ronjan loistavana ideana oli lisäksi tarjota katsojille irtokarkkeja ennen esiintymisen aloittamista. Tämän jälkeen esiinnyimme noin 20 minuuttia pääasiassa työstäen omia harjoitteitamme ja sen hetkisen esiintyjäntyöllisen kapasiteetin puitteissa tutkien myös suhdetta toisiimme. Tämä erilaisten harjoitteiden rinnakkaiselo ja yhteentörmäys loi saamamme palautteen ja kommenttien mukaan raikkaan ja absurdin ympäristön, jossa kolme täysin erilaista hahmoa ja tekemisen tapaa kohtasivat ja olivat yhteydessä toisiinsa surrealistisin tavoin. Uskon myös yleisössä kiertäneen paperisen irtokarkkipussin rapinan keventäneen tilaisuuden tunnelmaa ja rikkoneen taidetanssin perinteistä katsomiskoodistoa. Tuntui siltä, että yleisön oli helpompi rentoutua ja olla avoin tarjoamallemme taiteelle sekä sen katsomiselle.

Lopulta olin erittäin tyytyväinen ja ylpeä siitä mitä saimme demossamme aikaan. Loimme vapautuneen esitysympäristön, jossa olimme uskaltaneet hylätä alkuperäiset ideamme ja saimme aikaan uudenlaisen kokonaisuuden asettamalla rinnakkain täysin erilaisia tekemisen tapoja. Tämä tuotos ilmentyi mielettömänä ja järjettömänä, täysin uudenlaisten suhteisuuksien sekamelskana. Sain myös kokea konkreettisesti sen, kuinka prosessin loppumetreillä voi tapahtua ratkaiseviakin muutoksia, jotka vievät tekemisen täysin uuteen suuntaan ja vaikka itse kokisi oman tuotoksensa vain välttäväksi tekeleeksi voi katsoja ajatellakin siitä ihan eri tavoin. Tällaista erillisten asioiden ilmentymistä ominaan ja samanaikaisesti olisi mielenkiintoista työstää koreografisista ja harjoitteellisista näkökulmista käsin eteenpäin myös tulevaisuudessa. Näen materiaalien ja esiintyjien rinnakkain asettamisen loistavana dramaturgisena sekä kompositionaalisenä työkaluna luoda sattumanvaraisia kohtaamisia ja suhteisuuksia näyttämöllä.

Ryhmätyöskentelyn osalta projektista jäi toki toivomisen varaa, mutta se toi konkreettisesti esiin ne asiat, jotka ovat tärkeä ottaa huomioon ryhmätyöskentelyssä. Kommunikoinnin tulee olla läpinäkyvää, suoraa ja sensitiivistä, jolloin turhilta oletuksilta ja niiden synnyttämiltä ongelmilta on helpompi välttyä. Kaikkien tarpeet työskentelyn sujuvuuden suhteen täytyy ottaa huomioon, jotta tekemisestä voisi tehdä mielekkäämpää. On myös tarpeellista olla selvillä ryhmän sisäisten vastuualueiden sekä

fasilitoinnin ja/tai johtajuuden jakautumisesta, jolloin on mahdollista vähentää ylimääräistä työtä ja päätöksentekoon liittyviä hankaluuksia.

Tapahtuneen oppimisprosessin näkökulmasta oma toiveeni ja tavoitteeni nykyään mihin tahansa yhteistyöprojektiin osallistuessani on, että tekemämme asian täytyy tuntua sekä yhteiseltä, että sellaiselta, että siinä on myös jotain minun omaani. Haluan roolini ja positioni projektissa olevan sellainen, että ilman minua teos ei olisi sama. Koen mielekkäiksi sellaiset produktiot, joissa minulla on mahdollisuus, vapaus ja vastuu ideoida, tuottaa materiaalia sekä osallistua taiteellisten valintojen tekoon.

### 1.2.3. Taiteellinen opinnäyte

Opintojemme taiteellisen opinnäytteen toteutusmuodon valinta ja siihen liittyvien valmistelujen tekeminen alkoi jo ensimmäisen vuoden syksyllä sooloprosessin kanssa samaan aikaan. Meille tarjottiin koulutusohjelman puolesta vaihtoehtoina 1) tanssijana työskentelyä kutsutun koreografin kanssa, 2) työryhmää, jossa tekisimme teoksen keskenämme ilman koreografiaa, 3) osallistua koreografiopiskelijan opinnäytetyöhön tanssijana, 4) mennä työharjoitteluun tai sitten 5) valmistaa pienemällä budjetilla oma opinnäytetyö. Nopeasti päädyin tasapainottelemaan kutsutun koreografin, kollektiivisen työryhmän sekä oman työn välillä. Minulla oli kova tarve päästä luomaan omaa taidetta ja olin hyvin kiinnostunut tutkimaan tanssillisia resonansseja lisää ja viemään harjoitettani pidemmälle. Tämä pudotti pois tanssijapositiona työskentelemisen koreografivetoisessa produktiossa ja jäljelle jäivät ryhmätyö sekä oman opinnäytteen valmistaminen. Pitkään punnitsin molempia vaihtoehtoja sillä niissä kummassakin oli sekä hyvät, että huonot puolensa. Kollektiivissa saisimme esitystilaksi Teatterikorkeakoulun Teatterisalin, avuksi koulun tuotannollistaiteelliset palvelut mukaan lukien näyttämöhenkilökunnan, puvustamon, tarpeiston sekä valo-, ääni- ja av-työntekijät ja tämän lisäksi budjetin, jolla pystyisimme palkkaamaan vielä suunnittelijoita auttamaan meitä teoksen valmistamisessa. Työhön oli siis tarjolla hyvät resurssit sekä tilallisesti, henkilötyötunneittain, että rahallisesti. Omassa opinnäytteessä olisi toisaalta se hyvä puoli, että minulla olisi täysi vapaus ja valta päättää mitä haluan tehdä, miten ja missä. Molemmat olivat kutsuvia vaihtoehtoja ja pitkään en osannutkaan päättää kumman valitsisin. Tiesin haluavani työstää harjoitettani pidemmälle, joten oma työ olisi sen suhteen ollut toimivin valinta. Tosin ryhmäteokseen olisi ollut myös

mahdollista sisällyttää esimerkiksi soolo-osuus tai prosessissa olisin voinut jakaa ja harjoituttaa muilla harjoitettani, jos he olisivat tähän halunneet ryhtyä. Lopulta olin jo pitkällä hyppäämässä kollektiivin kelkkaan mutta viimeisillä metreillä mieleni muuttuikin ja olisinkin halunnut tehdä oman työn. Tämä oli kuitenkin liian myöhäistä enää tässä vaiheessa, joten päädyin osaksi kollektiivista työryhmää. Minun lisäkseni siihen kuuluivat omasta koulutusohjelmastani Sonja Karoliina Aaltonen, Jacqueline Aylward, Iris Blauberg ja Maja Kalafatić.

Työskentelymme suunnittelu alkoi ensimmäisen vuoden talvella, kun meidän täytyi kokoontua yhteen ja miettiä minkä parissa oikein halusimme työskennellä ja keitä ulkopuolisia kutsua mukaan. Päätimme, että haluamme ainakin valo- ja äänisuunnittelijan ja sen lisäksi puntaroimme vielä dramaturgin sekä lavastus- ja pukusuunnittelijan välillä. Paras vaihtoehto olisi tietysti ollut saada heidät kaikki mukaan mutta se osoittautui hankalammaksi, kuin kuvittelimmekaan. Tavoitteenamme oli löytää mahdollisimman monta maisteriopiskelijaa, jotka olisivat tehneet oman taiteellisen opinnäytetyönsä osana teostamme, jolloin projekti olisi tuntunut kokonaisuutena opiskelijoiden valmistamalta eikä meidän olisi tarvinnut käyttää budjettiamme palkkojen maksuun. Lopulta saimme joukkoomme valosuunnittelun maisteriopiskelijan Lauri Hietalan ja palkkasimme ulkopuolisiksi tekijöiksi muusikko ja äänisuunnittelija Lauri Kallion sekä puku- ja muotisuunnittelija Kasia Gorniakin.

Lähtökohtamme kollektiivityöskentelylle olivat kuitenkin melko hataralla pohjalla heti alusta lähtien, sillä meillä oli todella erilaiset halut ja tarpeet sen suhteen minkä parissa ja keiden kanssa halusimme työskennellä. Itse halusin tehdä sooloa, pari ryhmäläistä halusivat työskennellä keskenään ja yksi meistä halusi työskennellä kaikkien kanssa yhdessä. Soppa oli siis melko sakeaa jo alkumetreiltä lähtien. Itse tein oman jaksamiseni kannalta valinnan olla miettimättä opinnäytetyötä ja sen sisältöä ennen toisen vuoden syksyä, jolloin kerääntyisimme yhteen ja aloittaisimme työskentelyn käytännössä.

Meillä oli syksyllä kaksi kuukautta aikaa varattuna opinnäytteen työstölle ja täytyy sanoa, että ensimmäisinä viikkoina prosessimme eteni todella hitaasti. Ongelmat olivat hyvin pitkälti samoja, kuin ryhmädemossamme, jolloin ryhmän jäsenten keskinäiset erilaisuudet ja tavat tehdä taidetta tulivat pintaan. En aio tässä avata työskentelyn

kulkua sen enempää, mutta noin kuukauden jälkeen, kun päätimme kollektiivimme sisällä jakaantua pienempiin ryhmiin, kaikki alkoi sujua helpommin. Asiat olivat siis kääntyneet hieman pääläelleen, sillä nyt olimmekin tekemässä yhden kokonaisuuden sijaan kolmea eri teosta ja yrittämässä mahdollistaa niitä samaan esitysiltaan.

Minulla oli tarve tehdä opinnäytetyöstäni konsertti. Se valikoitui esityksen rakenteeksi tarpeesta antaa tanssille tila ja arvostus olla esillä omana itsenään. Konsertissa nostaisin tanssin parrasvaloihin ja se olisi esityksen keskiössä. Yhdistäisin tähän tanssilliset resonanssit niin, että siitä tulisi niiden konsertti. Mielessäni näin itseni tai meidät kaikki uppoutuneena somaattisesti kuuntelemaan omia tanssillisia resonanssejamme ja tanssimassa niitä. Uskon tarpeeni antaa tanssille enemmän tilaa kummunneen siitä, että olen kokenut teoksia tehdessäni olleeni todella kiinnostunut nimenomaan tanssiharjoitteistani, joiden parissa olen työskennellyt mutta samalla kokenut, että minun täytyisi käsitellä sen ohessa teoksessani joitain muita, ehkä merkittävämpiä teemoja. Palaan näihin ajatuksiin tarkemmin myöhemmin tekstissäni.

Opinnäytteen taiteellisessa osassa päädyimme jakautumaan loppusyksyllä pienempiin ryhmiin ja valitsimme valosuunnittelijamme Laurin kanssa alkaa tehdä teosta tiiviissä yhteistyössä kahdestaan. Tämä tuntui erittäin toimivalta ratkaisulta, koska edelliset kuukaudet lähes toimimattoman yhteistyön jälkeen vielä kummittelivat mielessäni. Meillä oli Laurin kanssa selkeät taiteelliset tontit, joilla pysyimme ja tiesimme mistä teokseen liittyvistä asioista olimme itse vastuussa. Pystyimme myös luottamaan toistemme ammatilliseen osaamiseen. Minun oli helppo antaa Laurille ohjat valollistilallisesta suunnittelusta ja itse luoda tanssi osaksi teosta. Työstimme Laurin kanssa ikään kuin kahta erillistä ideaa ja sitten aloimme asettelemaan niitä yhteen ja lähdimme katsomaan miten ne kommunikoivat keskenään. Tässäkin prosessissa rinnastaminen rakenteellisena työkaluna tuli mukaan kuin huomaamatta ja vei meitä mitä mielenkiintoisimpiin suuntiin. Minä tutkin halujeni ja kiinnostuksen kohteitteni seuraamista tanssissani ja Lauri muun muassa näkyvän ja ei-näkyvän sekä näkemisen ja ei-näkemisen teemoja omassa taiteellisessa työssään.

Itse käytännön yhteistyö lähti Laurin kanssa käyntiin nopeasti ja helposti. Kysyin häneltä millaiset valolliset ja tilalliset ratkaisut häntä kiinnostivat ja hän ehdotti



*KONSERTTI. 2023. Valokuva: Katri Naukkarinen.*

kaksipuolista katsomoa, jolloin näkemisen teemoja voisi työstää myös suhteessa toisiin katsojiin vastakkaisella puolella. Tämä kuulosti minusta hyvältä idealta ja lähdimme työstämään teosta siitä lähtökohdasta. Pian tämän jälkeen saimme idean läpinäkyvän kankaan ripustamisesta katsomoiden väliin keskelle näyttämöä. Tämä elementti jakaisi tilaa ja toisi uuden tason näkemisen ja näkyvillä olemisen tematiikkaan. Neuvottelimme verhon koosta keskenämme sekä tuotantotiimin kanssa ja budjetillistaiteellisista syistä johtuen päädyimme lopuksi työskentelemään kahden lomittain menevän tyllikangaspalan kanssa. Tämä mahdollisti monta erilaista tapaa käyttää valoa sekä tanssia tilassa. Oma osuuteni taiteellisesta työskentelystä tapahtui niin, että päätin tehdä itselleni scoren siitä, miten tanssia tässä tilassa. Minulla oli valmiiksi mielessäni konsertin rakenne, joten teoksen täytyi alkaa niin, että tulisimme lavalle ikään kuin takahuoneesta, kuten vaikka rock- ja pop-keikoilla yleensä tehdään. Halusin myös Laurin roolia isommaksi lavalla ja esiintyjänä, joten päätin, että tulisimme esitystilaan samaan aikaan teoksen alkupuoliskolla.

Keskellä opinnäyteprosessiamme kävin katsomassa Teatterikorkeakoulussa koreografiopiskelija Laura Jantusen *Ambeo* -teoksen kenraaliesityksen (8.12.2022.) Teos vaikutti minuun syvästi ja nautin sen äärellä olemisesta. Jantunen ja muut tekijät olivat onnistuneet luomaan absurdin ja surrealistisen tilan, jossa tuntui siltä, kuin mitä tahansa olisi voinut tapahtua seuraavaksi. Esitys tapahtui TeaK:in esitystilassa Studio 3, josta oli tehty white box käyttämällä valkoista tanssimattoa ja valkoisia verhoja, jotka ympäröivät tilan kaikkia seiniä. Katsojat istuivat valkoisilla penkeillä tilan reunoilla. Tanssijat olivat valmiiksi tilassa yleisön saapuessa, osa heistä silittämässä ja pitelemässä sylissään pörröisellä kankaalla vuorattuja pienehköjä kaiuttimia. Yleisön saapumisen jälkeen tanssijat antoivat vieressään istuville katsojille nämä kaiuttimet pideltäviksi ja teoksen äänimaisema syntyi näiden kaiuttimien suoltamista eläimellisistä äänistä ja äännähdyksistä. Tanssijoiden puvustuksessa oli viittauksia erilaisiin eläimiin, kuten liskoihin ja lintuihin ja ne yhdistettynä tanssijoiden eläimelliseen liikemateriaalin synnyttivät persoonallista liikettä sekä olio- ja eläinmaisia hahmoja. Tässä yhteydessä viittaa eläimellisellä liikkumisella neljällä raajalla kulkevaan tai muuten eri eläinlajeille tyypillisiä liikkumistapoja heijastelemaan tanssimisen tapaan. Esityksen puolen välin jälkeen tilaan vierähti kahdessa vastakkaisessa nurkissa sijaitsevia putkia pitkin kymmeniä, noin appelsiinin kokoisia oransseja pehmeitä palloja. Tanssijat



olivat kontaktissa niihin ja yleisöön eri laaduvin: leikkisästi, varautuneesti ja lempeästi, muutamia mainitakseni. Kaikki tämä yhdessä sai aikaan tilan, jossa tuntui seuraavan tapahtuman olevan täysin satunnainen ja vailla mitään, ainakaan ulkopuolelta havaittavaa, syyseuraussuhdetta, eikä tulevaa voinut ennustaa.

Aloin esityksen jälkeen miettimään, mikä siinä tarkkaan ottaen oli se asia, joka sai minut valtaansa ja vietyä mukanaan. Tajusin ettei esityksessä ollut mitään, joka olisi resonoinut minussa suoraan järjellisen ja analyyttisen ajattelun tasolla. Minulle tuotti hankaluuksia sijoittaa esityksen sisältöä mihinkään tiettyyn asiayhteyteen. Se tuntui jollakin tavalla irralliselta kaikesta muusta. Oli haastavaa myös nimetä näkemiäni ja kokemiani asioita joiksikin tietyiksi. Ne olivat tarpeeksi erilaisia ja utuisia olemaan saavuttamatta tunnistettavuuden tasoa. Esitys ei saanut minussa aikaan verbaalisesti määriteltäviä ajatuksia vaan sitäkin voimakkaammin sai minut kokemaan asioita. Se sai minut nimenomaan *tuntemaan* hämmennystä, ihmetystä ja outoutta. *Ambeo* onnistui luomaan tilan ja olemisen tavan, jossa siinä mitä tapahtui ei tuntunut olevan tarkoitusta tai järjestämistä merkitystä.

Inspiroiduin Jantusen teoksesta todella paljon ja huomasin sen koettuani haluavani viedä omaa taiteen tekemistäni samankaltaiseen suuntaan. Aikaisemmin olin yrittänyt omassa taiteessani vahvistaa merkityksellisyyden tunnetta löytämällä selkeät yhteydet teoksen eri komponenttien ja osien välille, mikä näin kannattelisi teosta. Olin pyrkinyt siihen, että tapani tehdä taiteellisia valintoja muodostuisi loogisesti tutkimani aiheen kautta ja sen synnyttämällä teoksen sisäisillä säännöillä. Parempi vielä, jos nämä yhteydet välittyisivät myös katsojille. Olen usein saanut alkusysäyksen taiteellisille ulostuloilleni puhtaasti intuition kautta, mutta sen jälkeen huomannut teoksien sisäisten suhteisuuksien yleensä rakentuneen loogisuuksista ja syy-seuraussuhteista käsin. Ymmärrän tässä yhteydessä intuition kuten psykologi ja tietokirjailija Tony Dunderfelt sen kirjassaan määrittelee: ”Intuitio on tapa olla avoin alitajunnassa muhiville ideoille ja taiteelliselle inspiraatiolle.” (Dunderfelt 2010, 114.)

Avoimena oleminen alitajunnalle taiteen tekemisen kontekstissa tapahtuu minulle usein seuraavanlaisen prosessin kautta, joka mukaillee englantilaisen psykologin Graham

Wallasin (1858-1932) kehrittelemää näkemystä luovuuden prosessista: (Wallas 1926, 80.)

- 1) työstän aihetta tai kysymystä, opiskelen asioita sen tiimoilta ja keskitän huomioni siinä minua kiinnostaviin ominaisuuksiin.
- 2) annan kysymyksen painua alitajuntaani eli en ajattele sitä aktiivisesti.
- 3) ajatusteni harhaillessa vapaasti, saan aavistuksen tai idean siitä, miten kysymystä voisi lähestyä.

Avoimena oleminen alitajunnalleni ei siis ole minulle tietoisesta toimintaa vaan tila, jossa ajatukseni saavat harhaila ilman, että mietin tietoisesti työstettävää asiaa. Esimerkkinä tästä, tämän kyseenomaisen opinnäytteen kirjoitusprosessin aikana tekemäni matka Teatterikorkeakoululle, jolloin bussin ikkunasta ulos katsellessani minulle kiteytyi yksi kysymyksistä, joka minua oli pitkään omassa taiteellisessa työskentelyssäni mietityttänyt ja vaivannut: Mitä jos alitajunnasta tullutta alkuperäistä taiteellista ideaa ei muokkaisikaan ollenkaan ja sen lisäksi sellaisenaan osaksi esitystä? Voisinko selittää taiteelliset valintani sen perusteella, että olin päättänyt käyttää intuitioni tuotoksia suodattamattomina ja sensuroimattomina osina teoksiani? Tajusin kyllä heti idean saatuaani, että, jos rupean tällaisissa tapauksissa vetoamaan taiteilijan vapauteen tehdä mitä haluaa, missä kontekstissa tahansa vain sen takia, että idea siihen tuli alitajunnasta, niin tulen ampumaan sillä nopeasti itseäni jalkaan. Intuitio ja alitajunta ovat loistavia apulaisia, arkistoja ja synnyttäjiä osana luovaa prosessia mutta analyyttiselle ajattelulle on näiden rinnalla myös tärkeä paikkansa. Siinä vaiheessa, kun materiaalia laittaa esille, täytyy pohtia miten sitä esittää ja miten se on suhteessa ympäristöönsä, jossa se esitetään. Kaikki tämä kuulostaa näin jälkeenpäin todella ilmiselvältä ja juuri näin olen tähänkin asti työskennellyt. Ajatusprosessi tämän kaiken konkretisoitumisen takana auttoi minua kuitenkin sanallistamaan ja sitä kautta sisäistämään itselleni paremmin alitajunnan ja tietoisien ajattelun erilaiset roolit osana omaa taiteellista työskentelyäni.

*Ambeon* näkemisen jälkeen halusin viedä teostani absurdimpaan suuntaan antamalla intuitiolleni enemmän tilaa ja kuunnella mitä se ehdottaa. Tätä kautta teoksen tanssillinen materiaali alkoikin syntyä ja saada rakenteen ympärillensä hyvin nopeasti. Teoksen alkuun päätin sijoittaa samanlaista konttausta, jota olin työstänyt samaisen

päivän aamutuntimme improvisaatiotesiossa. Konttaus oli muuten normaalia mutta erottui sillä, että sen rytmi oli erittäin hidas lukuun ottamatta käsien eteen vientiä, joka tapahtui todella nopeasti ja ikään kuin 'ampumalla' käsi eteenpäin niin, että liikkeen ääriasennossa sormeni osoittivat eteenpäin ja käsivarteni oli suorana vaakatasossa. Tämä konttausvariaatio oli syntynyt improvisatorisesti ja tekemisen kautta ja tuntunut kiinnostavalta liikemateriaalilta. Konttauksen jälkeen halusin sisällyttää teokseen myös resonanssien ja halujen kanssa tanssimista ja se tuntui sopineen loistavasti konttauksen jälkeen.

Seuraavaksi päätin tuoda tuolit osaksi esitystä. Tuolit olivat olleet jo pitempään käytössäni objekteina resonanssitanssikokeiluissa, joten minulla oli niihin vahva tunneside. Niillä oli myös ollut suuri rooli harjoitteeni kasvussa siksi, millaiseksi se oli tähän mennessä muodostunut. Tuoleista on myös mielestäni tullut todella iso cliché länsimaisessa tanssitaiteessa, aina Pina Bauschin *Café Mülleristä* (1978) ja Anne Teresa De Keersmaekerin *Rosas Danst Rosasista* (1983), Reijo Kelan yhden tuolin ja yhden katsojan *Tanssia Teille:en* (1983) ja Jorma Uotisen sooloteos *La Divaan* (1991). Tuntui kiinnostavalta idealta tuoda oma versiona tuolitanssista länsimaisen nykytanssin kaanoniin, vaikka lopullisessa teoksessa niiden kanssa tanssimisen osuus jäikin suhteessa vähäiseksi teoksen kokonaisuutta ajatellen, minkä takia en itse teostani tuolitanssiksi välttämättä kutsuisi.

Itse operoin tuolien kanssa, kuten aikaisemminkin tanssin resonansseja tutkiessani olin tehnyt, eli puin ne päälleni ja olin niihin fyysisesti kontaktissa, kun liikuin. Opinnäytteessä päädyin pukemaan neljä tuolia päälleni ja viidettä kannoin kädessäni kävellessäni esitystilan poikki. Toisessa päässä riisuin tuolit ja asetin ne installaatioksi, joka valaistiin. Se näytti todella retrolta ja aika kauhealta, josta pidin. Seuraavaksi tein toisen resonanssihalutanssin, jossa lähdin ammentamaan tanssiani tuolien jälkeisistä minussa kaikuista resonansseista. Lopuksi kävelimme Laurin kanssa yhdessä samaan takahuoneeseen, josta olimme tulleetkin.

Esityksemme äänimateriaalit tein äänisuunnittelijamme Lauri Kallion kanssa. Vietimme pari päivää hänen studiollaan Itä-Helsingissä, jossa lähdimme intuitiiviselta pohjalta tekemään sitä, mikä milloinkin tuntui mielekkäältä. Valitsimme tehdä äänisuunnittelusta

albumin omaisen eli työstimme usean erillisen kappaleen, sillä se tuntui sointuvan yhteen teoksen konsertinomaisuuden kanssa. Yhtenä tapana tuottaa ääntä meillä oli asettaa mikkejä ympärilleni ja sitten tanssin resonanssihaluharjoitettani, keskittyen nimenomaan äänentuottoon. Tästä syntyi mielenkiintoista ölinää ja ähkimistä. Teimme yhteensä neljä kappaletta, joissa yhdistimme muun muassa ääntelyäni, puupalikoiden ja -lankkujen hakkaamista sekä elektronista ääntä.



Vas. Jorma Uotinen. *La Diva*. 1993. Valokuva: Liisa Nojonen. Oik. Arttu Halmetoja. *KONSERTTI*. 2022. Valokuva: Katri Naukkarinen.

Jantusen *Ambeo*:n näkemisen jälkeen olin halunnut viedä taidettani absurdimpaan ja surrealistisempaan suuntaan. Opinnäytteestäni tuli silti todella jäsennelty kokonaisuus. Alitajuntani oli antanut minulle materiaalit, mutta teoksen rakenne ja esiintyjäntyölliset tehtäväni toistuivat aina samanlaisina. Ainoastaan resonanssihalutanssien kohdalla antauduin hetkiksi intuitioni vietäväksi. Ajattelen nyt kuitenkin, että onnistuin tekemään teoksesta juuri sellaisen, kuin itse halusin. Halusin tehdä konsertin. Siksi rakenne. Halusin työskennellä intuitiivisesti ja seurata halujani. Siksi sisältö. Minulla oli tarve vapautua oman analyttisen ajatteluni korokkeelle nostamisesta ja suhtautua lempeydellä niihin ideoihin, jotka alitajunnastani pulpahtelivat esiin. Tässä onnistuin ja löysin paremman tasapainon järjellisen ajattelun ja alitajuntani arvostamisen välille.

## 2. TANSSI – TEKO ITSESSÄÄN

Tässä luvussa tuon esille ajatuksiani kontekstisidonnaisuudesta oman tekemiseni yhteydessä ja pohdin tanssin mahdollisuuksia taiteena ja tekoina esitystaidetilojen ulkopuolella. Valotan ajatuksiani paikkasidonnaisesta taiteesta ja siitä, miten taide ja sen sijainti ovat jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa toisiinsa. Pohdin, miten asiayhteys voi määrittää tanssin tapahtumista eettisesti ja poliittisesti hyvinkin eri tavoin. Tutkin, miten tanssi erilaisissa tiloissa voi aiheuttaa suuriakin tunteita, kysymyksiä ja reaktioita. Tarkastelen tanssia oikeutena, väylänä kapinoida ja toteuttaa anarkiaa sekä poliittisena tekona. Käytän ajatuksieni käytäntöön tuomisessa apuna yhtä hakutehtävistäni tanssijantaiteen maisteriohjelmaan pyrkiessäni.

### 2.1. Pohdintaa kontekstisidonnaisuudesta

Ymmärrän paikkasidonnaisuuden taiteessa samoin, kuten englantilainen esittävien taiteiden professori Nick Kaye sen määrittelee, eli taiteen tekeminen ja taideteos määrittyvät niiden suhteista niiden ympäristöön (Kaye 2001, 1.) Tanssista puhuttaessa sama tanssi voi näin: olla, tarkoittaa, merkitä tai herättää täysin erilaisia asioita, ajatuksia ja tunteita riippuen siitä missä, milloin ja keiden läsnä ollessa tämä tanssi tapahtuu. Olen itse sitä mieltä, että myös konteksti, jossa tanssi esitetään, määrittäytyy aina uudelleen tanssin tapahtuessa siellä. Taide ja sen ympäristö määrittävät toisiaan ja määrittyvät toisistaan erottamattomasti ja jatkuvasti. Tanssista tulee osa sitä paikkaa ja aikaa missä se tapahtuu ja sitä kautta tanssi ja sen ympäristö muodostavat aina symbioosin.

Traditionaalisesti paikkasidonnaisella taiteella on tarkoitettu taidetta, jonka lähtökohtana ja keskiössä ovat sen ja sijaintinsa väliset suhteet. Perinteisesti paikkasidonnaista taidetta on tehty vastalauseena tai reaktionä sille paikalle, jossa se tapahtuu (Hunter 2015, 1.) On mielestäni kuitenkin tietyllä tavalla hämmäntävää ja epärelevanttia puhua erikseen paikkasidonnaisesta taiteesta muun taiteen joukossa, koska taide tai mikään muukaan asia tässä maailmassa ei voi syntyä tai esiintyä tyhjiössä tai irrallaan kaikesta muusta. Tuon tässä luvussa ilmi omia näkökulmiani aiheeseen ja sen määrittelyyn liittyen. Käytän omasta taiteestani termiä kontekstisidonnainen paikkasidonnaisen sijaan. Se tuo paremmin esille taiteen olevan

yhteydessä myös sen nykyhetkeen, menneisyyteen ja tulevaisuuteen sekä kulttuurisiin tekijöihin, kuten sosiaalisiin, poliittisiin, taloudellisiin ja psykologisiin tekijöihin, pelkän sijaintinsa sijaan.

Kontekstisidonnaisesta taiteesta puhuttaessa voi joskus olla hyvä kokeilla erottaa taideteoksen tekeminen ja taideteos itse. Usein nämä kaksi toki esiintyvät ja ilmenevät täysin samanaikaisesti ja erottamattomina. Esimerkiksi vain suhtautumalla taiteensa tekemiseen teoksena itsessään. Itselleni tällainen työskentely ja esiintymisen harjoittaminen on todella tärkeä osa taideteoksen valmistamisen prosessia sillä se voi auttaa pitämään esitysmateriaalia luotaessa yhteyteni materiaalini ja teokseni esittämiseen vahvempana, kuin ilman sen harjoittamista. Myös esiintymisen kautta työskentely usein muokkaa materiaalia ja tuo sen tutkimiseen erilaisia laatuja ja kerroksia. Kuitenkin, jos taiteilija haluaa erottaa nämä kaksi toisistaan, niin silloin on mahdollista tarkastella teoksen valmistamista sekä sen esittämistä erillisinä asioina. Tämä auttaa ymmärtämään myös erilaisia tapoja ja tulokulmia tehdä kontekstisidonnaista taidetta, sekä niiden eri lähtökohdista rakentuneita taiteen ja paikan välisiä suhdemenneisyyksiä ja -nykyisyyksiä.

Voidaan siis erottaa ainakin kaksi isompaa suuntausta tehdä kontekstisidonnaista taidetta. Puhun seuraavissa esimerkeissä kontekstisidonnaisuudesta kuitenkin vain tanssin yhteydessä. Ensimmäisessä tavassa taiteellinen prosessi tapahtuu jossain toisessa tilassa, kuin siinä, jossa valmis ulostulo on tarkoitettu esitettäväksi. Tämänkin voi jakaa ainakin vielä kahteen alakategoriaan, joista ensimmäisessä lopullinen konteksti on prosessin aikana tiedossa ja teos tehdään juuri tähän kyseenomaiseen yhteyteen. On myös mahdollista työskennellä niin, ettei etukäteen päätä missä aikoo tanssinsa esittää, vaan vie sen sitten vain johonkin sattumanvaraiseen paikkaan, jolloin teoksen ja ympäristön suhteet muodostuvat varmasti satunnaisemmiksi ja odottamattommiksi. Toinen isompi suuntaus on työskennellä siinä ympäristössä, jossa aikoo taiteellisen ulostulonsa myös esittää. Tällä tavalla taide muokkautuu ja vaikuttaa ympäristöstään läpi koko prosessin ja voisi sanoa, että iso osa sen syntymästä on itse kontekstin ansioita. Päinvastoin myös taiteen tekemisen ympäristö pääsee vaikuttamaan taiteilijan ja taiteen läsnäolosta pidempään, jolloin niiden välinen symbioosi lujittuu ja kasvaa vahvemmaksi. Tällöin ei välttämättä olekaan enää

mahdollista kommentoida taiteella ympäristöä sen ulkopuolelta vaan pikemminkin sen sisältä. Taiteesta on tullut näin osa kontekstia ja ne ovat erottamattomat keskenään, sillä vaikka tanssin veisikin pois kyseenomaisesta paikasta on se siellä joskus ollut ja tanssin sekä kontekstin suhteet menneisyyteensä ovat vielä läsnä.

Jos tekisin esityksen studiossa, olisi taiteellinen prosessi fyysisesti sidonnainen ja suhteessa tähän studioon eli paikkaan, jossa teosta teen. Sitten, kun siirrän tanssin toiseen paikkaan, niin se on fyysisesti suhteessa tähän uuteen ympäristöönsä. Minulle itselleni tanssi voi kuitenkin olla samalla suhteessa myös paikkaan, jossa sitä työstin ja harjoittelin samalla, kun se on laitettu esille jonnekin muualle. Tämä tanssin menneisyyden artikulointi voi avata esityskontekstissa myös katsojille kanavan kokea tanssin suhteet sen oman menneisyytensä kanssa.

Olen maisteriopiskelujeni loppusuoralla huomannut haluavani viedä tanssia, taidetta ja itseäni pois esittävälle taiteelle pyhitetyistä tiloista ja instituutioista ja lähemmäs paikkoja, joita ei ole rakennettu tanssille tai joissa tanssi ei ole tavanomaista toimintaa. Olen kiinnostunut tanssin mahdollisuuksista esitystaidetilojen ja -instituutioiden ulkopuolisena toimintana. Mitä tanssilleni ja sen kontekstille tapahtuu, kun vien sinne itseni ja tanssini? Voiko tanssini itsessään olla väittämä? Voinko liikkumisellani muuttaa kontekstia? Yksi mielekäs esimerkki tällaisesta kokeilusta oli pääsykoetehtäväni Teatterikorkeakoulun tanssijantaiteen maisteriohjelmaan. Siinä meille hakijoille annettiin tehtäväksi tehdä lyhyt videoteos, jossa tanssimme.

Maisteriohjelman hakuaikana keväällä 2021 elettiin Suomessa vielä aikaa, jolloin koronapandemia jylläsi, eikä rokotteita ollut tullut vielä markkinoille. Yhtenä keinona SARS-CoV-2- eli koronaviruksen leviämisen hillitsemiseen oli hallituksemme, valtioneuvoston asetukseen perustuen, päättänyt määrätä tanssi- ja laulukiellon, joka astui voimaan 5.3.2021. Kielto koski tanssimista sekä karaokelavoilla laulamista ravintoloiden sisätiloissa. Istuen sai kuitenkin laulaa. Erikseen ei mainittu saiko istuen tanssia. Tästä päivästä tarkasteltuna tuo kielto on absurdin kuuloinen ja herättää miellelyhtymiä lähinnä talvi- ja jatkosodassa Suomessa voimassa olleesta tanssikiellosta, joka kielsi tanssien järjestämisen niiden tahdittomuuden perusteella, koska samaan aikaan sotilaita kaatui rintamalla. Kunnioituksesta ja kansakunnan moraalista täytyi

pitää huolta ja paritanssit koettiin liian siveettömiksi sen mahdollistamiseen. Jos haluaa tutustua aiheeseen lisää voi lukea Marko Tikan ja Seija-Leena Nevalan kirjoittaman kirjan *Kielletyt leikit: Tanssin kieltämisen historia Suomessa 1888-1948* (Tikka & Nevala 2020), jossa annetaan todella kattava kuvaus tanssin kieltämisen historiasta Suomessa sekä sen kytköksistä uskontoon ja politiikkaan.

Toki tanssikieltoasetuksella pyrittiin hidastamaan koronaviruksen leviämistä ja ravintolat olivat siihen mennessä ehtineet jo kärsiä suuria taloudellisia tappioita. Moni ravintola oli joutunut lopettamaan toimintansa kokonaan hallituksen ajaman koronapolitiikan takia. Ravintoloita ei ollut saanut pitää auki, joten tällä uudella asetuksella pyrittiin mahdollistamaan niiden aukiolo turvallisemmin. Menisi varmaankin oikeustieteen puolelle alkaa pohtia kiellon oikeutusta ja eettisiä perusteluita, mutta kyseessä oli kuitenkin huomattava kavennus tavallisten ihmisten oikeuksiin tehdä niinkin viattomia, mutta ihmiselle tärkeitä asioita, kuin tanssia ja laulaa. En tiedä kuinka hyvin tämä kielto onnistui vähentämään tartuntamääriä enkä löytänyt aiheesta tutkimusta, mutta uskon viruksen levinneen siinä oluttuopin äärellä melko samalla tavalla, vaikka ei olisi laulanut tai tanssinutkaan. Ehkä kyseessä oli vain politikointia, jolla pyrittiin antamaan kuva siitä, että tehtäisiin jotakin tärkeää kansalaisten turvallisuuden eteen, kuitenkin suututtamatta liikaa ravintola-alan työnantajia ja -tekijöitä ja näin ollen olemaan menettämättä heitä äänestäjinä. Toisaalta, kyseessä oli kuitenkin espanjantaudin jälkeen ensimmäinen kerta sataan vuoteen, kun Suomi ja muu maailma joutui näinkin tappavan influenssapandemian kouriin ([www.terveyskirjasto.fi](http://www.terveyskirjasto.fi) 4.4.2023), eikä kenelläkään ollut tarvittavaa tietotaitoa vielä saatavilla siitä, miten olisi kannattanut toimia.

Tanssi- ja laulukielto kuulosti kuitenkin asiana niin absurdilta, että halusin ottaa siihen kantaa ja mikä olisi ollut parempi väylä sen tekemiseen, kuin tanssi itse. Päätin saada kaksi kärpästä yhdellä iskulla ja valitsin tehdä hakuvideoni kuvaamalla tanssini. Ideani oli mennä johonkin Helsingin Kallion baareista arki-iltapäivänä tanssimaan ja katsomaan mitä se ympärilläni aiheuttaa. Pyysin kollegani Jussi Ulkuniemen mukaan ja astelimme yhteen Porthaninkadun kuppiloista ja tilasimme oluet. Tämän jälkeen valitsimme paikat baarin takanurkasta ja jäimme odottamaan kunnes, jokin menevän kuuloinen musiikki alkaisi soimaan. Pian kaiuttimista soikin Rihannan *Love On The*





Näyttökuvat hakuvideosta. 2021. Video: Jussi Ulkuniemi.

*Brain* -kappale ja aloin tanssimaan sen tahtiin. Samalla Jussi kuvasi tanssini videolle. Noin puolentoista minuutin tanssimisen jälkeen baarin työntekijä asteli viereemme ja lausahti:

”Aijaa, se on niinku treenipäivä? Mutta tota, toivottavasti poliisit ei mee ohitte, että kun ei saa tanssia ravintolassa. - - Joku voi peljätä sua, kun pihalta tulee [sisälle].”

(Anonyymi baarityöntekijä. 2021.)

Yhtäkkiä tanssista oli tullut kiellettyä ja vaarallista ja minusta tanssijana mahdollisesti pelottava ja uhkaava. Tanssiminen ravintolassa oli muuttunut hetkessä normaalista ja huvittavasta teosta vastarinnaksi ja poliittiseksi anarkiaksi. Tanssini tuntui tekona merkitykselliseltä ja siihen liittyi kapinointia sekä tanssimisen oikeuden puolustamista.

Tanssi- ja laulukielto kavensi kaikkien ihmisten oikeuksia mutta esittävän taiteen ammattilaiset olivat saaneet kokea nahoissaan jo pidemmän aikaa vielä suuremman oikeuksiensa pienentämisen ja tämän myötä merkittävän tulonmenetyksen. Oikeuksia esitysten järjestämiseen oli kavennettu ja yleisömääriä supistettu hallituksen toimesta kovalla kädellä jo aikaisemmin, eivätkä valtion jälkikäteen maksamat koronatuot paikanneet menetettyjä ansioita tai ylittäneet lähellekään muiden Pohjoismaiden tasoa. (Airola. [www.hs.fi](http://www.hs.fi). 2021.)

Taiteilijalla on suuri vastuu ja vapaus siinä, milloin ja missä hän haluaa tanssinsa esittää. Silloin, kun tanssia viedään sen tavanomaisen kontekstin ulkopuolelle, aiheuttaa se jo vieraudellaan reaktioita ympäristössään. Ihmisruumiin läsnäolo jossain kontekstissa on jo toteamus itsessään. Tämän ymmärtäminen on auttanut minua antamaan merkitystä taiteelleni sekä näyttänyt minulle uuden tavan katsoa tanssiani. Olen oppinut arvostamaan ja ymmärtämään tanssin mahdollisuuksia pieninä tekoina, joilla voi olla suuri vaikutus.

### 3. LOPUKSI

Opintojeni aikana kehitin myös termin *teknoholobiontti*. En aio tässä opinnäytteessä pureutua aiheeseen sen tarkemmin, kuin selittämällä sen pääpiirteet ja sanat, joista se muodostuu. Halusin kuitenkin tuoda asian esille, sillä koen sen tärkeäksi osaksi ajatteluni ja sitä kautta tekemistäni ihmisenä, eläimenä, tanssijana ja taiteilijana sekä olemistani osana ympäröivää maailmaa.

Opintoihimme kuului taidefilosofian opintojakso, jossa yhdessä keskusteluissamme päädyimme puhumaan kehosta ja ruumiista ja siitä, kumpaa niistä tai mitä muuta termiä niiden sijasta, kannattaisi suomen kielessä ihmisestä puhuttaessa käyttää. Keskustelun pyönteissä joku luokkalaisistani mainitsi sanan *holobiontti* yhtenä vaihtoehtona ja se tuntui minusta tarkemmalta ja todenmukaisemmalta termiltä ihmisestä puhuttaessa, kuin keho tai ruumis. Holobiontti tulee biologian kontekstista, jossa sillä tarkoitetaan useammista lajeista koostuvaa organismia, jotka elävät symbioosissa, kuten ihmistä (Bordenstein & Theis 2015, 3.) Termiä *holobiont* käytti ensimmäisen kerran yhdysvaltalainen evoluutiobiologi ja geotieteen professori Lynn Margulis (1938-2011) (Margulis 1991, 2). Sisällämme on monta kiloa bakteerimassaa ja viruksia, jotka tekevät meistä yksilöiden sijaan monia. Itse päätin liittää sanan alkuun vielä määriteosan tekno-, kuvaamaan teknologian yhä symbioottisempaa osuutta ihmisessä. Useat meistä katsovat puhelintaan useita kertoja tunnissa, mittaavat ruumiinsa elintoimintoja erinäisillä laitteilla ja elävät kellon mukaan aikataulutettua elämäänsä. Tekno viittaa teknologiaan ja tekniikkaan ja juontuu kreikan taitoa ja tiedettä tarkoittavasta sanasta *tékhnē*. Teknon osuuteen itsessään on mahdollista jonkin verran vaikuttaa, mutta holobionttisuus on ja pysyy. *Teknoholobiontti* kuvaa siis ihmistä monesta yksiköstä rakentuneena orgaanisteknologisena kokonaisuutena sekä osana ekosysteemiä ja yhteiskuntaa.

Olen opinnoissani jonkin verran työskennellyt teknoholobionttiuden ympärillä esimerkiksi viittaamalla itseäni yksikön ensimmäisen persoonan sijasta monikon ensimmäisellä. Alkuun tämän muistaminen tuotti vaikeuksia mutta jonkin aikaa sitä tehtyäni huomasin sen muuttuvan tutummaksi ja läheisemmäksi tavaksi. En jatkanut kokeilua opinnoissani kovinkaan pitkään mutta huomasin kuitenkin jo lyhyen ajan kokeilussa tällaisen pienenkin muutoksen sanallisella tasolla laittavan liikkeelle suuren

voiman, jonka vaikutuksesta aloin suhtautumaan itseeni yhden sijaan monena. Uskon vahvasti tällaisen harjoitteen pitkään tehtynä muokkaavan yksilön käsitystä itsestään ja muista sekä mahdollistavan kukaties empaattisempaa vuorovaikutusta kaikkien meitä ympäröivien lajien kanssa.

On niin helppoa astua ovesta ulos ja mennä kadulle tanssimaan niin miksi en tekisi sitä. Minä voin tanssia ja minulla on mahdollisuus siihen. Sen lisäksi, että tanssi tulee olemaan ammattini, tahdon sen olevan läsnä elämässäni myös muuten, kuin työn merkeissä. Haluan sen muuttuvan jokapäiväisemmäksi. En tarkoita tällä sitä, että haluaisin tanssin tuntuvan jotenkin arkisemmalta vaan sitä, että siitä muodostuisi minulle rutiininomaisempaa ja automaattisempaa. Tahdon tanssia matalalla kynnyksellä, ilman sen suurempia valmisteluja, paikasta riippumatta. Antamalla tanssille aikaa ja tilaa ilmentyä, on minulla mahdollisuus päästä sen äärelle vielä paremmin. Tanssin ei tarvitse olla tarkkaan harkittu teko. Parhaimmassa tapauksessa siitä voi tulla intuitiivinen tapa olla. Haluan sen myös olevan tapa olla yhdessä minulle tärkeiden ihmisten kanssa. En usko sillä olevan lopulta niinkään väliä, minne menen tanssin kanssa, kunhan se on matkassa mukana.

# LÄHTEET

Esitykset:

*Ambeo*. Koreografia: Laura Jantunen. Äänisuunnittelu: Alina Ostrogradskaya.  
Valosuunnittelu: Ilmari Pesonen. Pukusuunnittelu: Susanna Kasanen. Lavastus: Miina Kujala. Tanssijat: Heini Hermunen, Dory Ikonen, Vellamo Ikonen, Tuulia Ritsilä, Elli Virtanen. Kenraaliesitys 8.12.2022, Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta 9.12.2022.

*Café Müller*. Koreografia: Pina Bausch. Lavastus ja pukusuunnittelu: Rolf Borzik.  
Musiikki: Henry Purcell. Esiintyjät: Pina Bausch, Malou Airaudon, Dominique Mercy, Jan Minarik, Nazareth Panadero, Jean Laurent Sasportes. Opernhaus Wuppertal, Wuppertal. Ensi-ilta: 20.5.1978.

Hakuvideo. Konsepti ja esiintyminen: Arttu Halmetoja. Helsinki. 2021.

*KONSERTTI*. Koreografia ja esiintyminen: Arttu Halmetoja. Valosuunnittelu: Lauri Hietala. Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta: 31.1.2023.

*La Diva*. Koreografia ja tanssi: Jorma Uotinen. Valosuunnittelu: Claude Naville. Puvut ja naamiointi: Helena Lindgren. Helsingin kaupunginteatteri, Helsinki. Ensi-ilta: 14.3.1991.

*Rosas Danst Rosas*. Koreografia: Anne Teresa De Keersmaecker. Konsepti: Adriana Borriello, Anne Teresa De Keersmaecker, Michèle Anne De Mey, Fumiyo Ikeda.  
Tanssijat: Laura Bachman, Amanda Barrio Charmelo, Léa Dubois, Anika Edström Kawaji, Yuika Hashimoto, Laura Maria Poletti, Soa Ratsifandrihana, Jara Vlaeminckx.  
Musiikki: Thierry De Mey, Peter Vermeersch. Muusikot: Thierry De Mey, Walter Hus, Eric Sleichim, Peter Vermeersch. Lavastussuunnittelu: Anne Teresa De Keersmaecker.  
Valosuunnittelu: Remon Fromont. Puvustus: Rosas. Tuotanto: Rosas, Kaaitheater. Théâtre de la Balsamine, Brysseli. Ensi-ilta: 6.5.1983.

Ryhmädemo. Konsepti ja esiintyminen: Arttu Halmetoja, Ronja Syvälahti, Lydia Touliaou. Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta: 21.4.2022.

*Tanssia Teille*. Konsepti ja esiintyminen: Reijo Kela. Galleria Julius, Helsinki. Ensi-ilta: 2.9.1983.

*VISITOR*. Konsepti ja esiintyminen: Arttu Halmetoja. Teatterikorkeakoulu, Helsinki. Ensi-ilta: 30.11.2021.

### Kirjat:

Dunderfelt, Tony. 2010. *Intuitio: Sisäinen viisaus*. 1. taskukirjapainos. Helsinki: Kirjapaja.

Foucault, Michel & Nivanka, Eevi. 2005. *Tarkkailla ja rangaista*. Helsinki: Otava.

Hunter, Victoria. 2015. *Moving Sites: Investigating Site-specific Dance Performance*. Abingdon: Routledge.

Kaye, Nick. 2001. *Site-specific art: Performance, place and documentation*. Lontoo: Routledge.

Rouhiainen, Leena. 2006. ”Mitä somatiikka on?” Pia Houni, Johanna Laakkonen, Heta Reitala, Leena Rouhiainen (toim). *Näyttämö ja tutkimus 2*. Helsinki: Teatterintutkimuksen seura.

Wallas, Graham. 1926. *The art of thought*. Lontoo: Jonathan Cape.

### Artikkelit:

Airola, Laura. <https://www.hs.fi/paivanlehti/21052021/art-2000007981905.html>. Viitattu 24.3.2023.

Hanna, Thomas. 2003. ”What is somatics?” *Somatics – Magazine-Journal of The Mind/Body Arts and Sciences* 14(2): 50-55.

Horton, Helena. <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/07/animals-shapeshifting-in-response-to-climate-crisis-research-finds>. Viitattu 28.2.2023.

Lumio, Jukka. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00791/lintuinfluenssa?q=espanjantauti>. Viitattu 4.4.2023.

Margulis, Lynn. 1991. ”Symbiogenesis and symbiontism.” *Symbiosis as a source of evolutionary innovation: Speciation and morphogenesis* Lynn Margulis & Rene Festér, 1–14. Cambridge, MA: MIT Press.

Musiikkikappaleet:

Angel, Joseph & Ball, Fred & Fenty, Robin (san.) & Ball, Fred (säv.) 2016. *Love On The Brain*. Westbury Road & Roc Nation.

Bergen, Norman (säv.) & Coburn, Shelly. (san. & säv.) 1964. *Only a Fool Breaks His Own Heart*.

Vainio, Juha (san.) Johansson, Paul Mikael (sov.) Bergen, Norman & Coburn, Shelly (säv.) 1968. *Muisto vain jää*. Polydor.

Suullinen tiedonlähde:

Anonyymi baarityöntekijä. 2021.